

„Útravaló” a Békés Megyei gyermekvédelmi szakellátásban élő ellátottak részére EFOP-1.2.7-16-2017-00018. projekt általánosítható tapasztalatait bemutató online kiadványa

**A felhívás címe: Gyermekvédelmi szakellátásban, javítóintézetekben elhelyezettek
önálló életkezdési feltételeinek javítása
A felhívás kódszáma: EFOP-1.2.7-16.**

2020.

EFOP 1.2.7-16-2017-00018. „Útravaló” a Békés Megyei gyermekvédelmi szakellátásban élő ellátottak részére
Kedvezményezett: BM. Szociális, Gyermekvédelmi Központ és Tegyesz 5600 Békéscsaba, Degré u. 59.
e-mail: bekes.szgyk@fago.hu; www.fago.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Felelős kiadó: Sziszák Katalin, igazgató

Békés Megyei Szociális, Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat

A kiadványt összeállította: Szűcs Judit Tünde, projektvezető

Lektorálta: Krizsán Jánosné, általános igazgatóhelyettes

Kiadási év: 2020.

A kiadvány elérhető: <http://fago.hu/index.php/palyazatok/2-uncategorised/37-fenntartasi-idoszak-feladatai>

A kiadvány az ÚTRAVALÓ projekt foglalkozásvezetői által elkészített szakmai beszámolók felhasználásával készült. A foglalkozásvezetők, betűrendben:

Acsai Ildikó	Feketéné Kis Aranka	Kovácsné Orsolya	Pintér Szalkai Nikoletta
Almási Gyöngyvér	Gógné Baukó Nóra	Lovász Imréné	Szél Edina
Ambrus Andrea	Hengerné Bartó Edit	Molnár Gábor	Szilágyiné Várad Edit
Balázs Ferencné	Horváth László	Nagy-Kulik Zsuzsa	Tarcsi László
Baukó Ildikó	Huszkó Éva	Németh Szabolcs	Telekné Furák Mónika
Bánkiné Mazán Ildikó	Jánk Jánosné	Nyárfádiné Fodor Lívია	Torzsa Sándor
Békefi Szilvia	Jovanné Szekercés Tünde	Osváth Eszter	Tóth Anna Mária
Bonnyai Sándor	Karádiné Lőrinc Ibolya	Papp Attiláné	Túri Lászlóné
Chis Krisztián	Karádi Éva	Papp Lászlóné	Ugorné Topa Edit
Czene Mária	Kálmán László	dr. Petneháziné Lipcsei Margit	Uhrin Kinga
Csekéné Békési Erzsébet	Kincses Erzsébet	Pigler Judit	Ungorné Zsuzsanna
Dankó Lászlóné	Kisné Fekete Marianna	dr. Rigóné Gombos Katalin	Vaczko Józsefné
Dankó Richárd	Kiss Mihály	Schaferné Kurilla Anikó	Vandlik Anikó
Deák Imréné	Kiss Nikoletta	Seres József Gáborné	Várdai Andrea
Dombvári Kinga	Komoróczki László	Sevella Ilona	
Erdős Ákos	Konczi Brigitta	Susánszkiné Szabó Krisztina	
Erdős Sándor	Kovács Edina	Szabó Anna	

TARTALOM

I. Bevezető	4 oldal
II. A kötelezően megvalósítható tevékenységek főcsoport tevékenységeinek tapasztalatai	5 oldal
III. A választható tevékenységek főcsoport tevékenységeinek tapasztalatai	15 oldal
A. Nevelésbe vett ellátott gyermek részére szervezett tevékenységek tapasztalatai	15 oldal
B. Utógondozottak számára szervezett tevékenységek tapasztalatai	27 oldal
C. Szülők, hozzátartozók számára szervezett tevékenységek tapasztalatai	32 oldal
D. Intézményekben dolgozó szakemberek, önkéntesek, szakmai megvalósítók számára szervezett tevékenységek tapasztalatai	36 oldal
IV Utószó	39 oldal

I. Bevezető

2018.február 01-től 2020.január 31-ig valósítottuk meg az Útravaló, a Békés megyei gyermekvédelmi szakellátásban lévő ellátottakért c. projektet.

A projekt a lakásotthonban, nevelőszülőnél, a különleges gyermekotthonban nevelkedő gyermekek hátrányainak enyhítését célozta. Az intézményi szolgáltatásokat **kiegészítő programokat biztosított, sokrétű prevenciós támogatással, egyéni pszichoterápiás lehetőséggel, családkonzultációval, családi napokkal**, a gyermekek **szociális kompetenciáik** erősítését, a **személyiségfejlődésüket** szolgáló lehetőségeket **csoportos és kirándulási, táborozási** formákat biztosított, **öko-szemléleti** keretben. Kiegészítő hatásával hozzájárult a célcsoport **önfenntartó, önálló életvitelre való motiváltsága**, képessége kialakulásához, fejlődéséhez. Felkészültebbé válhattak a résztvevők a sikeres **családi életre, társadalmi beilleszkedési** képességük, **munka-erőpiaci esélyeik** növekedéséhez. A fejlesztés eredményeként **111 képességfejlesztő és terápiás tevékenységet valósítottunk meg**, köztük háztartási, gazdálkodási, pénzkezelési ismeretek, családi életre, szülői szerepre felkészítés, életút tervezés, kommunikáció, konfliktuskezelés, pályaorientáció, önálló életvezetési készségek egyénre szabott fejlesztése, továbbá közösségépítő táborok, kirándulások belföldön: Tisza tó, Balaton, Szarvas, Ópusztaszer, Nyírbátor, Dobogókő, Orfű, Mátrafüred, Póstelek, Szabadkígyós, Gyula-Városerdő, és határon túlra Aradra.

Teljesített indikátor gyermek 509 fő, hozzátartozó 189.fő, szakember 158 fő. Roma származású, és fogyatékkal élő gyermekek is részt vettek a tevékenységekben. **A ténylegesen résztvevők száma gyermek 591 fő, hozzátartozó 213 fő, szakember 158 fő, összesen 962 fő.**

A gyermekeknek összesen **1914 részvételi aktivitásuk** volt a kötelező és választható tevékenységekben. Voltak vasárnap illetve önkéntesek bevonásával, utógondozotti ellátottakkal megvalósított tevékenységek. A programokhoz kapcsolódóan beszerzések valósulhattak meg a lakásotthonokba, 4,9 M Ft értékben informatikai eszközök, irodatechnikai eszközök, 8 M Ft értékben egyéb eszközök: kerti szerszámok, udvari eszközök, bútorok és játékok, társasjátékok, konyhai eszközök, sport eszközök, fizikai közérzetjavító eszközök.

Szelektív hulladékgyűjtés indult el a megye különböző településein működő intézményi telephelyeken, lakásotthonokban, gyermekotthonban.

Projektünk szolgáltatásaival (az önálló, felnőtt életkezdés, a továbbtanulás, az elhelyezkedés, a pálya választás, a párválasztás, a szabadidő eltöltés), élményeivel, a szakellátásból kikerülés előtt, megpróbáltunk a gyermekek, fiatalok szükségletéhez igazodó **útravalót** tenni a gyermekek képzeletbeli tarisznyájába.

Együttműködő partnereink voltak: Mentálhigiénés Egyesület Békés, MI-ÉRTÜNK Prevenciós és Segítő Egyesület Békéscsaba, Független Egyesület Gyula, Remonda Szabadidős, Lovas és Sportegyesület Békéscsaba.

A következő fejezetben a tevékenységek fő és alcsoportjai struktúráját követve mutatjuk be az általánosítható tapasztalatokat.

II. A kötelezően megvalósítható tevékenységek főcsoport tevékenységeinek tapasztalatai

II.1.A pénzkezelési/és vagy gazdálkodási ismeretek elsajátítása

Elsősorban az okos háztartás gazdálkodás képességeinek fejlesztése zajlott, csapatmunka keretében. A közüzemek (villamos áram, vezetékes víz, fűtés gazdaságos felhasználása), háztartási napló vezetése, tudatos vásárlás, a szolgáltatók felé csoportos díjbeszedés kedvezménye stb. Megbeszéltük egy működő háztartás általános rezszi költségeit. Új fogalmakat ismerhettek meg: elő takarékoság, nyugdíj elő takarékoság. Az életbiztosítás, ami egy hosszú távú megtakarítási forma – mely termék kínálat minden bank, biztosítónál más. Minden szerződésnek van egy bizonyos költségvonzata, ami szolgáltatókként változó. Megismerkedtek a munkáltató által nyújtott lehetőségekkel, amik elősegíthetik a pozitív egyenlegű hó végi zárásukat. Pl: EÜ, SZÉP kártya, különböző utalványok.

A gyermekek 3-4 fős csoportokban helyezkedtek el, melyekkel a családi kapcsolatokat szimbolizálták. Kezükhöz kaptak egy-egy fizetési jegyzéket (apa, anya) melyen szemléletessé vált számukra, hogy egy személy jövedelméből milyen járulékok kerülnek levonásra. a készpénz, a bankkártya használata. Megállapításra került a család nettó, illetve bruttó keresete. A családok költségvetési tervet készítettek, plakátot, melyen szerepelt a kiadás és a bevétel. Ezzel kézzelfoghatóbbá vált számukra az összeg, amivel havonta gazdálkodhatnak. Továbbá játékos formában lett beillesztve a családokat érinthető váratlan kiadások (pl tönkre ment a hűtő). Praktikus megoldási technikák átbeszélése történt (hitel felvétel...stb).

Fénymásolt postai csekket, illetve banki átutalási nyomtatvány kitöltését gyakorolták, rovatonként értelmezték.

A gyermekek 3-4 fős csoportokban étlapot készítettek, mely szempontjai szerint megfelelt az egészséges táplálkozás szabályainak. Ennek megbeszélése történt, mely alatt, plakátot készítettek, az egészséges és egészséget romboló ételekről.

Az étlap összeállítás után annak költséghatékonyságára irányult ellenőrző feladatokat kaptak. Ezután következett a bevásárló lista készítése az összeállított ételekről, ezzel is szemléltetve, hogy mi minden kell ahhoz, hogy az étel az asztalra kerüljön.

Lehetőségük volt a fiataloknak csapatban dönteni arról, hogy a rendelkezésükre álló 10.000 Ft-ból milyen ételt készítenek, a hozzávalókat bevásárlási lista előre elkészítésével együtt beszerezték. Majd együtt elkészítették az ételt és vendégül látták a gyermekotthon többi lakóját. De volt olyan program, ahol több csapat versengett egymással.

A munkavégzés közben figyeltek a rendre és a higiénéjára. Vendégül tudták látni a fiatalok a gyermekotthon többi lakóját is, így kollektív sikert arattak.

A csapatban végzett megtervezett, sikeres háztartási tevékenység élményeivel és ismereteivel gazdagodtak a résztvevők. Jól elsajátíthatták a tervezés, szervezés, előrelátó gazdálkodás, tudatos vásárlás alapismereteit. Kicsit belekóstoltak a felnőtt élet mindennapjaiba. A munkavédelmi és higiéniai szempontból biztonságos vásárlás, konyahasználat, a konyhai eszközök szakszerű használatát is önállóbban gyakorolhatták. Az ár- érték arány megfigyelése, nem mindig a legdrágább a legjobb, fontos felismerés volt.

A csapatok megvalósították a kitűzött feladatokat, célokat, jól érezték magukat, elégedettek és büszkék voltak magukra. Az alkotás öröme, a társak meglepettsége önbizalommal töltötte el őket. Fejlődtek a résztvevők szociális készségei, kommunikációs és együttműködési képességei.

II.2.A jövőkép kialakítását célzó programok, tevékenységek tapasztalatai

A reálisan pozitív jövőkép kialakítási képességek fejlesztése történt.

Két tevékenységben egykori állami gondozott előadó osztotta meg tapasztalatait a résztvevőkkel, a vér szerinti családjáról, a kiemeléséről, arról hogy hány helyen nevelkedett, beszélt az akkori nevelőotthonokról, az akkori nevelőszülőkről. Összehasonlították az évtizedekkel ezelőtti kort a jelenlegivel, lehetőségek, korlátok terén. Megfogalmazták a fiatalok jelenlegi elképzeléseit, tapasztalatait az őket körülvevő világról. Jól látszott, hogy a mindenkor rendelkezésükre álló technikai eszközök a valósággal nem azonos képet festenek eléjük. Az előadó szándéka volt a gyermekeket közelebb hozni a valósághoz, és rávilágítani arra, hogy a realitás, a jelen szem előtt tartása nagyon fontos, hisz világunkban ez adhat esélyt a kor buktatóinak kikerülésén, céljaik és azok megvalósításával kapcsolatos elképzeléseiken. Tapasztalható volt, hogy az elképzeléseik nem feltétlenül felelnek meg a kor kihívásainak. Közösén beszéltek át, hogy hol jelenthet veszélyt elképzelésük későbbi életük során.

Az álmok és a célok megvalósításának lehetőségei. A fiataloknak az álmokról feltett kérdés nagyon tetszett. Az álmok egymást követve, egymás szavába vágva érkeztek, de ezen a napon is szembesítve lettek azzal, hogy az álmoknak elérhetőnek, és megvalósíthatónak kell lenniük, hisz az elérhetetlen álmok üldözése nagyon sok negatív élménnyel párosulhat.

Következett a differenciált jövőkép kidolgozása, fantáziák, vágyak mozgósítása az életút, az életpálya tervezéséhez.

A cél olyasmis, amit szeretnénk megvalósítani az életben, így a célok elősegítik a pozitív hozzáállás és a jövőkép kialakulását. Az életcélok tulajdonképpen személyes vágyak. A legreálisabbak azok, amelyek boldoggá tesznek. Ne azzal törődjünk, hogyan fogjuk a kitűzött célt megvalósítani! Arra gondoljunk, mit szeretnénk elérni az életben. Milyen szerepeket szeretnénk betölteni a jövőben. Az akcióterv arra ad választ, hogy mit kell tennünk annak érdekében, hogy ezeket a célokat elérjük. Az akcióterv elkészítése után nincs más hátra, mint a megvalósítás, a célok véghezvitele.

A gyermekek a foglalkozás végére láthatóan belátták, hogy nagy odafigyelés szükséges a mindennapokban, hogy a céljaik felé vezető menetelés ne legyen hiába való, hisz nagy felelősségük van azok megvalósításában.

Fejlesztési prioritás volt a halmazottan hátrányos helyzet izolációjának oldása, társas kapcsolatok javítása, és pszichés támogatás, a felmerülő nehézségek kezelése. Megtapasztalták a szociális dialógust, a közös fórumon részvételt (párbeszéd, információcsere).

A fiatalok jövőképeinek kialakításában központi szerepet kapott a segítő-támogató kapcsolatok, rendszerek feltérképezése, a munkaerő-piacon való elhelyezkedés gyakorlatban alkalmazható megsegítése: önéletrajz és motivációs levél írása, állásinterjú. Szituációs játékokban előzetes kipróbálhatták magukat, és alakíthatták ezeket a készségeket, képességeket, amelyek könnyebbé teszik jövőképük kialakítását: a felnőtt életkezdést, a párválasztást, a munkába állást.

II.3.A kooperációs, kommunikációs képesség fejlesztését szolgáló programsorozat alcsoportban

A **meséken** keresztüli élményeken, tapasztalatokon alapuló játékos tanulás tevékenység valósult meg ebben csoportban, az egyéni differenciálás, az egyéni bánásmód, a folyamatosság, az állandóság elvek alkalmazásával. A magyar népmesétől- a műmeséig, klasszikus, tanmese, stb. foglalkoztak a könyvtár helyszínen, témaorientáltan, mikro csoportokban.

Felelevenítettek a három mesét. Majd kiszínezték a mese képeket, mindenki a saját tudása szerint. Mesék kiválasztása (A só, Az égig érő paszuly, Eb aki a kanalát meg nem eszi c. magyar népmesék) Játzóház- mese szereplőinek elkészítése különböző technikákkal közösen kiválasztjuk, hogy melyik mesének, nagyobbaknál történetnek a hőstét, szereplőjét szeretnénk megjeleníteni. Itt több lehetőséget felkínálunk, változatos eszközökkel, képességhez mérten, differenciáltan. Forgó színpad szerűen szabadon választva, játékosan, felnőtt segítségével. (kerekérdő, király lány, vár stb.)

Mese activity a már előre elkészített activity kártyák. (mutasd!, rajzold! mond!). Figyelmesen hallgatták cd-ről a meséket, időt és teret engedünk az önmegvalósításhoz. Az activity kártyák segítségével önkifejezésre, ösztönzésre juttattuk a bátortalanabbakat. (A kártyák elkészítésében a nagyobbak segítettek, már napokkal előtte (laminálás, kártya formára vágás). Talán a legnehezebb feladat a mese írás volt, ami sajnos nem ment, a résztvevő gyermekek nem nagyon tudtak írni, fogalmazni, s rögtön a feladatról az iskola jutott eszükbe, de helyette kitaláltunk meséket. Körbe ültek a szőnyegen a nagyokkal és a foglalkozásvezető el kezdtem, „egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy hatalmas nagy domb s ezen a dombon lakot..... a mellette ülő folytatta” a hétfejű sárkány és így tovább. Minden egyes tevékenység előtt megbeszéltük az eszközök helyes használatát, olló, ecset, merített színes papír, akvarel ceruza, lamináló gép stb, eszközök tisztán tartását, elpakolását, a baleset megelőzését. Nem volt szaladgálás, rohangálás és a résztvevőknek eszükbe nem jutott a mobil telefon, tablet. Kellemes órákat töltöttünk együtt. Sokat fejlődött az esztétikai érzékük, egymás iránti toleranciájuk. A hiperaktív gyerekek figyelmét is lekötötte, mert mikor láttam, hogy fáradtak, kicsit hangosabbak voltak akkor népi gyermek játékokat csempéztem be a programunkba, ami mozgásos játék volt.

A további tevékenységekben **15 év körüli korosztály** vett részt, akiknél az volt cél, hogy saját élmény játékokon keresztül megtanítsa a fiatalokat arra, hogy a meggondolatlan, barátságtalan szavak és tettek mindenkinek károkat okoznak; a korrekt, nyugodt, barátságos, optimista szemlélet és kommunikáció mindenkinek a hasznára válik. Minden kommunikációban van nyertes és vesztes, az erőszakmentes, asszertív kommunikáció az egyetlen, ahol két nyertes van. Volt **kooperációs készségeket fejlesztő** játék pl. a mi házunk, expedíciós játék, a háromrészes krokodil: a résztvevők kis csoportokká alakultak. Minden kiscsoport bemutatta a maga állatfiguráját, azután közösen kiválasztották a 3-4 állat alakot, amelyik a legjobban tetszett, majd szerepet cseréltek. A gyermekek nagyon jól játszottak együtt, a gyengébb képességű gyermekeket segítették, sügtak nekik. A gyermekek gyakorolhatták, hogyan kell egymással hatékonyan együttműködni, egymás segítése, támogatása, milyen jó hatással van a csoport légkörére, mennyivel jobban tudják magukat érezni ha jól működik a kommunikáció. Fontos rész volt az **Én-üzenetek gyakorlása**: a minősítés vádaskodás nélkül, a szóvá tett történés, viselkedés tárgyyszerű megfogalmazását, az indoklást, belátható következményét és közvetlen hatását szóban kifejezni. Volt **beszédtechnikai és nyelvhelyességi** feladat, a **hivatali levelek** formáival történő megismerkedés: (földhivatal, okmányiroda, rendőrség, kérvény, kérelem, fellebbezés, panasz, bejelentés. Foglalkoztak az elhelyezkedéshez szükséges **szakmai önéletrajz** és **motivációs levél** megírásával is.

II.4.A tanulás- és/vagy munkamotiváció felkeltését, fejlesztését és fenntartását elősegítő kooperációs, kommunikációs képesség fejlesztését szolgáló programsorozat alcsoport

Mindegyik tevékenységben 15-17 év közötti fiatalok voltak a résztvevők. Az elsöben „Boszorkánykonyhát” alakítottak ki és ott ügyeskedtek. Megismerték a tartósítás szerepét, tartósítási eljárásokat, az ütemezést, előkészítési feladatokat: Termékek előkészítése, mosás, válogatás, szeletelés, magozás. Háztartási baleset- és munkavédelmi oktatást is kaptak. Majd közösen eldöntötték, hogy a megvásárolható gyümölcsökből és zöldségekből miket fognak készíteni. Körbejárták a helyi boltokat és a piacot. Megnézték, hogy mi mennyibe kerül, és egyes kész termékekhez milyen nyersanyagokra és ezekből mekkora mennyiségre lesz szükségünk. Átbeszéltük, hogy milyen eszközöket fogunk használni és milyen további fűszerekre lesz szükségünk. A gyerekek okosan átlátták, hogy mit hol kellene megvásárolni. A piac nagyon tetszett nekik, és ök is úgy gondolták, hogy a helyi termelöktöl lenne a legjobb beszerezni a nyersanyagokat. Egyes gyümölcsök árán nagyon elcsodálózkodtak, ök nem is szoktak ilyen termékeket vásárolni. Az eszközvásárlást is át kellett beszélnünk, nem igazán tudták, hogy milyen eszközökre lesz szükségünk. Tetszett a tapasztalatcsere, a kóstolás. A zöldségek, gyümölcsök tartósítása, téli eltevése olyan tevékenység, amely a takarékoskodásra, gondoskodásra serkentette a fiatalokat. Szemléletük pozitívan fejlődhetett az önálló életvitel irányába. Fontos ismereteket szerezhettek az egészséges táplálkozás és vitaminbevitel lehetőségeiröl is. Megismerték a főzelékek alapanyagait, fogyasztásuk fontosságát, valamint a gyümölcsök változatos fogyasztási lehetőségeit. A tudatos gondolkodásuk is fejlődött, mert rájöhettek arra, hogy ha valamilyen gyümölcsből vagy zöldségféléböl több van, és nem gyözi elfogyasztani az ember, több lehetőség van a tartósításra és tárolásra, tehát az előre látásukat is serkentette a közös munka. Továbbiakban elsajátították a háztartásvezetés alapvetö tevékenységeit, mint a beföttes üvegek előfertötlentése, a mosogatás, vagy a célnak megfelelő edények és eszközök kiválasztása, alkalmazása.

Másik tevékenység a játszva tanulás keretén belül valósult meg szabadtéren és lakásotthonon belül a következő ütem és eszközök szerint.

Csapatépítés: (csoportjáték - ismerkedés)- Eszközök: Játékgyűjtemény.

Gondolkodás fejlesztése: (Analízis, szintézis fejlesztése, csoportosítás, osztályozás – álláslehetőségek – álláskeresés – regisztráció a munkaügyi központnál) – Általános ismeretek bővítése - Eszközök: Brain Box termékek és Frederic Henry termékek, Játszva megismerjük termékek, szorzótábla, naptár.

Emlékezet fejlesztése: (Vizuális és komplex emlékezet fejlesztése – munkaerö piac) – Eszközök: - Földgömb, Öseink nyomában, Csillag ösvény.

Figyelem fejlesztése: (Lényegkiemelés, figyelem megosztás – önéletrajz) – Eszköz: számítógép-internet használata, Villám válasz, Mester logika.

Kommunikáció fejlesztése: (szögyűjtés, szókincsbövítés – megjelenés állásinterjú) – Eszközök: IQ Blox.

Szituációs játékok: Állásinterjú - Olyan játékokat és gyakorlatokat tartalmazott, amelyek célja az önismeret, együttműködés, kommunikáció fejlesztése volt az esélyek növelését az életminőség javítását elértük a gyermekeknél, fiatal felnötteknél.

A tevékenység során, gyakorlatiasan, játszva megtanulták a résztvevök a saját készségeiknek, képességeiknek feltérképezését és megismertkedtek az alkalmassá válással, az egyéni karrierterv elkészítésével, a sikeres tanulási és munkavállalási stratégiákkal, játékos kialakításának folyamatával.

II.5. Szendélybetegségek prevencióját célzó program alcsoportban

Több tevékenység valósult meg az alcsoport keretében. A **pszichoedukációs** folyamat eredményeként a fiatalok reális képet kaptak a saját működésük, az érzelmek, a társas kapcsolatok és a függőségek/addikciók összefüggéseiről. A droghasználat, a kémiai szerek által kiváltott és a viselkedési függőség kialakulásának veszélyei, a család, az egyén érzelmei, a társas közösség addikciókkal szembeni **protektív** jelentőségének felismerése hozzájárul a fiatalok érett személyiségének kialakulásához, védettebbé válnak a szendélybetegségek káros hatásaival szemben. A programban használt **eszközök** – játékos, művészeti, képi és asszociációs feladatok alkalmazása, filmklub – az életkori sajátosságokat figyelembe véve nyújtott ismereteket az egyén és a függőség kapcsolatáról, a szendélybetegségek kialakulásának folyamatáról, az egyén érzelmeinek, társas környezetének jelentőségéről, valamint a függőség kezelésének és megelőzésének lehetőségeiről.

A programsorozat során megtapasztaltuk, hogy a hátrányos, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok szocioemocionális szempontból inkább veszélyeztetettek, sebezhetőbbek a szociális és érzelmi problémákkal szemben (pl. negatív énkép, szorongás, depresszió, elhanyagolás, esetleg árvaság következményei miatt).

A programunk egy indirekt prevenciós módszerrel működött, hiszen a kábítószer fogyasztás, korai alkoholfogyasztás, csavargások, dohányzás stb. helyett, egy olyan ifjúsági közösséget alkotott, amely a komplex, többrejtű programsorozat révén, fő célja a hátrányok kompenzálása, a szerhasználat nélküli hasznos szabadidő eltöltése volt. Mindezeket túl fókuszpontban volt az egészséges (testi-lelki) életre való nevelés, valamint a szermentes örömszerzés érzésének megélése.

Többféle **módszer** került alkalmazásra. Több esetben a „**haverom haverja**” fedő sztori jelent meg, amellyel így is tudunk dolgozni, tudatosítani, átkeretezni a lényegét. A „Pia-sztori” című **film** megtekintése után, közösen kellett „Reklám a szermentes életről” **reklám anyagot** összeállítani. A kijelentkező körben a konklúziókról beszélgettünk: „milyen gondolatot, érzést viszel magaddal”? során a „közösség, mint megtartó erő” következtetést vittük tovább. Tisztáztuk a marihuánáról elterjedt általános mítoszokat, a testre, lélekre, környezetre rövid és hosszútávon kifejtett hatásokat (biopszicho-szocio). Foglalkoztak az **alternatívákkal**, a **segítségnyújtás/kérés** lehetőségeivel.

A foglalkozás során rajzolt minden fiatal: „**Életem 10 év múlva**”. Megnéztük a célokat, valamint hozzáfűztük, hogy kik ill. mik azok, amelyek segíthetnek ill. akadályozhatják a céljuk elérését. Érdekes tapasztalás, hogy az „életem 10 év múlva” feladat megbeszélése során érdeklődő, pozitív kérdések, visszajelzések hangoztak el, negatív megjegyzés nem.

A program záró elemeként mindenki kapott **egy-egy lapot**, amelyre felírta a nevét. A lapot tovább adták egymásnak, mindenki egy-egy gondolatot, tapasztalást fogalmazhatott meg a társukról, amelyet a végén felolvastunk. A tevékenység egy komplex egészségfejlesztési és drogmegelőzési program volt, amelyek az életkori sajátosságokra épített, valamint a készségek fejlesztése, alternatívák megismertetése és a függőség kialakulása ellen hatnak. A tevékenység támogatólag hatott arra is, hogy a résztvevők védettebbé válhatnak a külvilág káros hatásaival szemben. A tevékenységgel nagy mértékben sikerült elérni, hogy külső szakemberek bevonásával, intézményen kívüli programokkal, nyitott a program a külvilág felé az integráció érdekében.

II.6. Szexuális felvilágosító célú program alcsoportban

Különböző életkori szakaszban lévő fiataloknak, több településen és több helyszínen, különböző időpontban lett megvalósítva a tevékenység. Jellemzően a csoporttagok 13-17 év közöttiek, főként fiúk, akik lakásotthonokban élnek. A fiú korosztály számára a szexualitásról nyíltan beszélni nehéz feladat. Poénokkal, nevetéssel oldották a zavarukat és igyekeztek lényegesen többet állítani a saját szexualitásukról, mint a valóság. Fontos a hierarchiában való elhelyezkedés miatt a minél nagyobb mondás. Másról a fiúk érdeklődése nehéz, szinte egyáltalán nem volt felkelhető fel, figyelmük szerteágazó, szinte képtelenek voltak a fókusz tartásra. Ezt különösen nehezíti a szexualitás, mint téma, mely inkább hátrást vált ki belőlük, főképp a viccek, a gúnyolódás eszközeit használták. A megvalósítás tapasztalatai: A **film**, mint eszköz, segít abban, hogy a témákra tudjuk fókuszálni. A szexualitás megélését törekedtem párkapcsolati relációba helyezni, és az **egészséges párkapcsolat** jellemzőire helyezni a hangsúlyt. Nehéz volt, mert a fiúk egy-két kivételtől eltekintve, alá-fölé rendeltségben tudják elképzelni a férfi-nő kapcsolatot. Erről sokáig és sokat beszélgettünk, mert a játékokban való bevonás egyértelmű és merev elutasítást váltott ki. A kommunikáció és viselkedési készségek gyakorlati, interaktív feldolgozására nem volt nyitottság a fiúk részéről, sokkal inkább a **saját élményeik megosztása** történt. Jellemzően ez egymás szavaiba vágva valósult meg, ami remek alkalmat adott arra, hogy rávilágítsunk a kommunikációs problémákra, az egyenrangú és egymást tiszteletben tartó kommunikációs folyamatokra, az „**asszertív udvarlásra**”

A szexuális kizsákmányolást, melyben a férfi alárendeltje a nő, sőt sokszor a nő, mint tárgy jelenik meg ebben a fogalomkörben. Erről sokat és hosszan tudunk interaktív beszélgetés folytatni, majd megtekintettünk a Viktória, Zürich expressz című **filmet**, mely a nőről, mint szexuális kizsákmányolás áldozatáról beszél. A csoport minden tagja ismeri a filmben bemutatott jelenséget és tapasztalataik vannak a környezetükben ilyen kizsákmányoló kapcsolatról a saját kortárs környezetükben is. Átbeszéltük, hogy a párkapcsolat mindig két ember közös döntése kell, hogy legyen, de a fiúk ezt leginkább nevetve fogadták, egyelőre számukra vonzó szexualitásnak az az oldala, mely nem gondol a következményekre. Természetesen szót ejtettünk a különböző **nemi betegségekről és a nem kívánt terhességről** is és a visszajelzéseik alapján ezen a téren igyekeznek tudatosnak lenni, bár ehhez sokszor hiányoznak az eszközeik anyagi források hiányában. Nehéz téma volt a **szülői szerepekről** beszélni, olyan gyerekek és fiatalok között, akik a családjuktól távol, lakásotthonokban élnek. Többen nem tudtak arról beszélni, hogy milyen a **családhoz** való tartozás élménye számukra, az ő esetünk miatt nehéz volt a témát mélyíteni. A **deviáns szexuális megatartás** kifejezett érdeklődést váltott ki, ez figyeltek, aktívan bekapcsolódtak a közös munkába. a devianciák és a különböző nemi úton terjedő betegségek ismeretek voltak, a könnyelműség veszélyeit ismerték. Elindult az átértékelődési folyamat. A filmek és az azok kapcsán megélt saját élmények átbeszélése sokat segített a fiúknak, láthatóan különösen megérintődtek a **gyermekkorai prostitúció, a magzati élet védelme** kapcsán beszélgetés által. **Nagyon eltérő volt a csoportok fogékonysága, érdeklődése, nyitottsága**, életkori sajátosságuk, hogy a témakörök naponta foglalkoztatják őket. Teljes mértékig nyitottak voltak ezekre a témákra. Egymástól szerzett ismereteik gyakran hiányosak vagy esetleg nem a valóságnak megfelelőek. A fiatalok mind olyan családokból kerültek a lakásotthonokba, ahol valami nem működött tökéletesen. Elképzeléseik szerint a jövőben ők majd sokkal szebben, jobban fogják élni az életüket, mint ahonnan jöttek. A program hosszú távú, akár a lakásotthon „életébe” való beépítése nagyban hozzájárulhat a tudatos, felelős párválasztáshoz, az egyenrangúságon alapuló társas kapcsolat kiépítésének igényéhez, a hosszú távú, biztonságos szexuális élet fenntartásához, a nemet mondás képességének megerősítéséhez.

II.7. Internetes zaklatás, megfélemlítés, áldozattá válás megelőzését szolgáló program alcsoportban

Kamasz életkori szakaszban lévő fiataloknak, több településen és több helyszínen, különböző időpontban lett megvalósítva a tevékenység.

A prevenciós előadás eredménye a biztonságos internethasználat mellett, megismerték a gyerekek az **online bántalmazás, internetes zaklatás** fajtáit, sajátosságait. Filmvetítés és megbeszélés módszert is alkalmaztak. Észlelni tudják a problémát – fel tudják mérni és megítélni a probléma súlyosságát – felvállalják és tudnak segítséget kérni.

Részletesen foglalkoztak a bántalmazás áldozatairól, a **zaklatás következményeiről**, az áldozattá válás lehetőségeiről, az **alkohol, drog káros hatásairól**, az **erőszak típusokról**: iskolai, családon belüli, szexuális, a megelőzési lehetőségekről.

Az, hogy a foglalkozások elérték-e a kívánt hatást, azonnal lemérni nem lehet. Az mindenképpen látszott, hogy egy-egy téma érdekelte őket, kérdéseket tettek fel, a következő alkalommal visszakérdeztek.

A lakásotthonokban élő fiatalokkal sokkal többet és rendszeresen kell foglalkozni, hiszen a családban élő átlagos társaikhoz képest sok dologban van hiányosságuk. A nevelésben lévő gyermekek nagyobb veszélynek vannak kitéve, többször válnak áldozattá, bűncselekmények sértettjeivé.

Fontos volt olyan készségek képességek megismertetése a résztvevőkkel, melyek lehetővé teszik számukra a **hatékony védekezést a bűnelkövetőkkel szemben**. Fontos, hogy abban az esetben, amikor bűncselekmény sértettjeivé válnak, tényleges tudásuk legyen arra vonatkozóan, hogy hogyan milyen módon, honnan tudnak **hatékony segítséget kérni**, ne az ijedtség vagy a félelem vezérelje a fiatalokat problémáik megoldásában, hanem a tényleges tudás.

A résztvevő fiatalok tényleges tudást szereztek a **mobiltelefonok, az internet használatának veszélyeire** vonatkozóan, illetve ha **áldozattá válnak** milyen lehetőségeik vannak, kitől, kiktől kérhetnek és kapnak tényleges segítséget problémáik megoldásában.

A fiatalok **belső problémáik elmondásával, feldolgozásával** erősítették a csoporthoz tartozásukat, jelentősen javult a csoportban lévő kapcsolatrendszer.

A program végére, az előadók szubjektív megítélése szerint, a fiatalok **önértékelése jelentősen javult**, a **valós értékek** (alázat, szeretet, figyelem, megértés, türelem) **kerültek előtérbe**.

Megfigyelhető volt az, hogy mennyire próbálják befogadni a gyerekek azokat az új információkat, amiket kaptak az előadás során és **próbálják úgy beépíteni ezt a tudást a mindennapi életükbe**, hogy hatásos legyen később is. Jó volt látni, hogy figyelnek és ezzel megelőzhetnek olyan cselekvéseket, amik kihatással lehetnek a későbbi életükre is.

II.8. Családon belüli kapcsolatokat támogató program al csoportban

Ebben a tevékenység al csoportban kirándulásokkal (Gyula, Almásy Kastély, Békéscsaba Meseház), valamint családi nap rendezvényekkel erősítettük a nevelésben lévő gyermekek és a meghívást elfogadó kevés számú hozzátartozók közötti kapcsolatot.

A 100 fő alatti családi napok a lakásotthonokban, mint intézményekben valósultak meg. **A 100 fő közeli vagy afeletti családi rendezvények** Dánfokon az összes Békés-Tarhosi lakásotthonnak, valamint több alkalommal a Békéscsabán lévő Csabaparkban valósultak meg, a gyermekek, hozzátartozók, szakemberek, önkéntesek részvételével. Volt köztük vasárnapi program is.

A kirándulások kulturális programmal voltak összekapcsolva, valamint Dottó vonatozásos városnézéssel, vendéglői étkezéssel. A program alatt egymással is barátkoztak a gyermekek és felnőttekkel is, egymást kevésbé ismerték vagy a kirándulás során ismerték meg. A kapcsolatépítés szempontjából mindenképpen pozitív volt. Értékeket, hagyományokat is megismertek. Szabadidő hasznos eltöltéséhez is hozzájárult a program. A csoportos kirándulási helyzetben elsajátították a helyes magatartást, a szabályok betartását pl. ha tilos oda lépni a kiállítótérbe akkor nem lépünk oda.

Különböző településről jöttek a gyerekek, nem ismerték egymást, de a nap végére barátságok is szövődtek. A cél melyet elterveztünk megvalósult, a gyerekek sokat beszélgettek a szüleikkel, kérték segítségüket, a kisebbek hozzájuk bújtak, jó volt látni. Ez egy röpké nap volt, melyre biztosan sokáig fognak emlékezni. A gyerekek a nevelőszülő nélkül vettek részt a programon, önállóan étkeztek, személyes felszerelésükre ügyeltek, a kisebbek kevés segítséget igényeltek a megfelelő higiénés szokások betartásában (kézmosás, toalett használat, megfelelő étkezés, stb.). Ezek a tevékenységek nagyban hozzájárultak a személyiségük fejlődéséhez, a sikeres társadalmi integráció megvalósulásában.

A családi napokon a gyerekek és a hozzátartozók között nem csak a kapcsolat erősödött, hanem együtt tölthettek egy csodás napot. **Játékos vetélkedők:** Labdajátékok, zsámolyba dobás, labda pattogatás, Ugráló kötél, hulla-hopp karika, Horgászás, kuglizás, karika dobálás, tollas ütözés, habütő használata; **Főzőverseny, fociverseny, kerékpározás, társasjáték, új játékok kipróbálása:** Ping-pong, billiárd, csocso töltötték ki a napot. A szülőket is bevonták pl. az állomások segítéséhez. A gyerekek felszabadultan végezték a feladatokat. **Kerékpározás szabályai.** Ebben az ügyességi versenyben különböző akadályok lettek fel állítva. Szűk folyosón való átkelés, zsámoly kikerülése, labda felvétele asztalról. Mindezek mellett a Kresz szabályait kellett érvényesíteni. Gyalogátkelő helyen megállni, a Kresztáblák ismeretének elsajátítása. **Foci verseny:** 4 fős csapatokat szerveztünk. Fiúk lányok vegyesen. A mérkőzést az utógondozói ellátottak felügyelték. Lehetőségük nyílt, hogy önfeledt kikapcsolódás keretében a gyermek és a szülő szorosabb kapcsolatot alakítson ki, annak ellenére, hogy nem napi szinten találkoznak és a nevelőkkel is közvetlenebbé válhatott a kapcsolat. Fontos számukra, hogy különböző programokban a szülő is részt vegyen, és érezzék egymás közelségét. Alkalmazni tudják a szabályok betartása mellett megtanultakat pl. a főzés, a magatartás - viselkedés, a társaival való kapcsolat kialakítása, megbízhatóság. Minden szülő és gyermek a bográcson elfogyasztása után sokat beszélgettek ami nyugodtságot, szeretetet árasztott ezen a napon. Megtanulják, hogy a lakásotthonban is egy nagy család működik. A gyermekek figyeltek társaikra, hozzátartozóikra, az együttélés szabályait betartva figyelmesek voltak egymásra, a vendégekre is.

A program kint a szabadban, abban a környezetben, ahol a növendékek a mindennapjaikat élik nagyon megfelelő volt egy családi nap lebonyolítására.

A családi napok rendezvényekre jellemzően a meghívott hozzátartozók töredéke jött el.

EFOP 1.2.7-16-2017-00018. „Útravaló” a Békés Megyei gyermekvédelmi szakellátásban élő ellátottak részére
Kedvezményezett: BM. Szociális, Gyermekvédelmi Központ és Tegyesz 5600 Békéscsaba, Degré u. 59.
e-mail: bekes.szgyk@fago.hu; www.fago.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

II.9. Mese- vagy mozgásterápiás foglalkozás program alcsoportban

Az „Észlelődsdi” tevékenységben olyan súlyosan, halmozottan akadályozott gyermekek kerültek, akik már régóta ismerik egymást, egy ellátotti helyen élnek, így ők csoportként is jól funkcionáltak, eltérő életkoruk és készségi szintjük ellenére is. A tevékenység első részében (mozgásnevelés, mozgásterápiás) szenzomotoros fejlesztés történt összehangolt, összetett tevékenységeken keresztül. A második részében a testorientált módszerek, eljárások kaptak helyet, ahol a testen közvetlenül és közvetve is hatást tudunk gyakorolni az idegrendszerre: hangterápia, Bazális aktivizálás + receptív zeneterápiás blokk, Lazító gyakorlatok (Jörimann és Besems féle testterápiák) + receptív zeneterápiás blokk, Leboyer féle simító masszázs + receptív zeneterápiás blokk.

Rövidtávú fiziológiai és pszichikus hatásai, eredményei: javuló keringés, optimálisabb légzésritmus, izomtónus rendeződés, jobb közérzet, éberebb figyelem, védettség, ellazulás érzésének alakulása, testézés alakulása, modalitás megismerése, modalitás-specifikus ráhatások alkalmazása.

Hosszabb távú fiziológiai és pszichikus hatások: szenzomotoros, vizuomotoros koordináció fejlődése, vestibuláris rendszer erősödése, kognitív funkciók fejlődése, szabálytudat fejlődése, kitartás, feladattartás erősödése, dinamikus, statikus egyensúly fejlődése, mozgásigény pozitív alakulása, jobb emésztés, jobb alvás, jobb egészségi állapot, magatartászavarok csökkenése (auto-, heteroagresszió), sztereotípiák csökkenése, kommunikáció alakulása, hypo-, vagy hyperszenzitivitás pozitív irányban történő változása, interakciók erősödése, intermoduláris, szeriális kapcsolatok alakulása, biztonságérzet, pozitív válaszreakciók alakulása. A tevékenység mind aktív mozgáson keresztül (szenzomotoros tréning), mind pedig passzív, vezetett aktív formában (testterápiák) segíti a különböző észlelési folyamatok interiorizációját, intra-, intermoduláris és szeriális kapcsolatok kiépülését, automatizációját. A fejlettségi szintet figyelembe vevő mennyiségű és minőségű inger biztosításával az egész személyiség fejleszthető. A foglalkozások felkeltették a gyermekek saját testükből és a külvilágból érkező ingerek iránti érzékenységét. A résztvevőkben fejlődött az ingerek felé való odafordulás, az azok megragadására irányuló képesség. A program elősegítette az érzékelési és mozgási folyamatok összerendeződési képességének fejlődését.

A másik tevékenység a Zumba volt, mely egészségmegőrző, a tánc és aerobik egyesítésével létrejött mozgásforma. A résztvevők a nevelőszülői hálózatban nevelkedő gyermekek voltak, egy kisvárosban. Nyolc alkalommal 45 perces órák voltak. Az óra teljes felépítése *zenére* történt, mely elsősorban a latin zene megismertetését vette célba. Az óra elején *bemelegítő gyakorlatokkal* kezdtünk, mely felkészítette a testet az intenzív mozgásra, a pulzus számának növelésére. Az óra alatt *folyamatos volt az oktató részéről a bemutatás*. Az első órán a *salsa* alaplépése volt ötvözve aerobik elemekkel. A második órán a *bachata* alaplépése lett ötvözve az aerobik elemekkel, a harmadik órán *hip-hop* elemek lettek ötvözve aerobik elemekkel. A negyedik órán vettük a *samba* alaplépését végül ötvözve aerobik elemekkel. Az ötödik órán a *spanyol tánc* alaplépése került tanításra szintén aerobik elemekkel ötvözve. A 6-7-8 órán vegyesen az addig tanult lépések kerültek *gyakorlásra* zene és folyamatos bemutatás mellett. A gyakorlatok mindvégig ritmusra, zenére történtek, a tanult mozgáselemekkel, táncos kivittel, a gyermekek az oktatóval együtt közösen végezték, és az esetlegesen nem megfelelő mozgásirány javításra kerülése mellett. Az óra végét *mindig egy levezetés zárta*, mely egy lassabb zeneszámra, a felgyorsult pulzusszám csökkentésére irányulva, légzéstechnika mellett került levezetésre.

A résztvevők betekintést nyertek a latin táncok világába illetve zenei világába; alig ismerték. Megismerhették, hogyan lehet a táncot a gimnasztika, az aerobik elemekkel ötvözni, és egy izgalmas, jó hangulatú mozgásformát gyakorolni.

II.10. Családi életre felkészítő program: családtervezés, párkapcsolati tanácsadás, szülői szerepek, gyermekvállalása alcsoportban

Több településen, több csoportban valósultak meg tevékenységek.

18 éven felüli utógondozásba lévő fiatalok voltak a programunk résztvevői. Programunk nyitott volt, így nem csak utógondozottak, hanem lakásotthonban/nevelőszülőnél élő fiatalok/gyermek is részt vettek, akiket érdekelt a téma. A fiatalok a programban aktívan részt vettek, gondolataikat/tapasztalataikat megosztották egymással, őszintén beszéltek pl.: a párkapcsolati vagy a gyermekvállalás nehézségeiről stb., segítőkészek voltak egymással. A program vége felé a fiatalok között alakultak ki barátságok. A tevékenységünk utolsó napjának helyszíne a **budapesti Csodák Palotájában lévő Szülés Kiállítás Csoda Playbar** volt. A kiállítás alkalmával a fiatalok interaktív módon megismerkedhettek - nemtől függetlenül – a várandósság kilenc hónapjának legfontosabb mozzanataival, a születéssel, de felhívták a figyelmet az olyan kényes témákra is, mint például a fogamzásgátlás vagy a nemi betegségek.

További témák: Párválasztás, szülői szerepek, család működése, különböző szintjei, életciklusok megismertetése. Szexualitás, gyermekvállalás (pl.: érzelmi, lelki, fizikai, önálló életkezdés feltétele a stabilitás, és ennek megteremtéséhez egyik fontos feltétele a felelősségteljes szex stb.) Házasságkötéskor, családvállaláskor milyen hatóságokkal, intézményekkel kell kapcsolatot felvenni, és miért. Családi gazdálkodás (pl.: pénz, idő, családtagokkal együtt töltött minőségi idő megtervezése, fogyasztás, tervezés, adni - kapni stb.). Változások kezelése (pl.: életciklus váltásokhoz kötődő, krízis, fejlődés, alkalmazkodás, veszteségkezelés, jövőkép, konfliktuskezelés stb.). Veszélyek, devianciák (pl.: függőségek, mintakövetés, segítő háló, nyílt kommunikáció stb.).

Csoportfoglalkozás keretében, **beszélgetéssel, játékokkal** ismerték meg a résztvevők azt az családtervezési életszemléletet, mely fontos lehet számukra a monogám, hosszan tartó párkapcsolat kialakításához, melyben a másik ember személyét elfogadva, tisztelve, szeretetteljes családi életet tudjanak élni és a gyermekvállalás is felelősségteljesen történjen a későbbiekben.

A **családtervezés célja**, hogy a megfelelő időben, a legegészségesebb gyermekek születhessenek, illetve amikor nem kívánja a pár, ne jöjjön létre fogamzás. A gyermekvállalás tudatos döntés eredménye legyen és egy életre szóló elköteleződést, felelősségvállalást és kapcsolatot jelentsen szülő és gyermek között. A szülői szerepek és a párkapcsolatokban a példamutató viselkedési normák felvázolása, a mindennapi gondok leküzdési módjainak megismertetése a cél.

A tapasztalat szerint, életkorukhoz képest a legtöbb fiatal már több információval és tapasztalattal rendelkezik, mint amit érzelmileg, szellemileg fel tud dolgozni. A csoportban történő program, már önmagában is segítette a szociális kompetenciák alakítását, erősödését, bár az egyéni háttérket csak kis mértékben ismerhettem meg az idő rövidege miatt.

A társas kapcsolatok kialakítása, erősödése érdekében toleranciát tanultak mások szemléletének, életmódjának elfogadására, tiszteletben tartására, a társadalmilag nem elfogadott életvitel elkerülésére.

A külvilág káros hatásaitól teljesen megvédeni senkit sem lehet, de a program során jó néhányszor láttam a döbbenetet és az elgondolkodást az arcokon, amikor olyan eseményekről beszéltem, melyek bárkivel megtörténhetnek, ha nem vigyáznak magukra. Akár egy életen át tartó sérülést is okozhat, ha meggondolatlanok vagy ha hagyják magukat érzelmileg zsarolni.

Az integráció a mindennapjaikat átszövi, de külső szakemberként új megvilágításban, kicsit más szavakkal is tudatosulhatott bennük a szűkebb és a tágabb környezetükhöz való alkalmazkodás szükségessége.

III. A választható tevékenységek főcsoport tevékenységeinek tapasztalatai

A. Nevelésbe vett ellátott gyermek részére szervezett tevékenységek

1.A személyiség érését és a gyermek szocializációjának elősegítése

A tevékenységcsoportban életre nevelés, menhelyes kutyák gondozása, és úszástanítás tartalmú tevékenységek voltak, különböző településeken.

Életre való nevelés, és az egészséges életmód megismerése, népi hagyományok felelevenítése tevékenység több helyszínen valósult meg: tájház, orvosi rendelő, gyógyszertár, posta, élelmiszer és ruházati bolt, Művelődési Központ.

Elsajátították a **modern háztartásvezetés és háztartási eszközök** biztonságos kezelésének megtanulása mellett a **napi rutin ügyintézés, érdekképviseletet** is gyakorolták orvosi ellátás, a patika környezetében. Egészségügyi problémával küzdő társaknak diétás menüt állítottak össze, a termékek és választékuk megismerése után.

A háztartásokban is praktikus ismeret, a **népi hagyományok** felelevenítésével is foglalkoztak: nemezelési technikával labda, virág, állat készítése egyéni választás alapján. Csuhe felhasználásával kosárka, virág, állat készítése. Mai használatos tárgyak, dísz tárgyak, ajándék készítése is megvalósult. Alapanyagok megismerése, felhasználásának eredete, technikája ismeretek bővültek.

Hasznos időtöltés volt, tapasztalatokat bővítettek, érdeklődésük felkeltődött. Eszközök biztonságos használata felügyelettel megvalósult. Termékismeret bővítése a kreatív tevékenységek bevonásával. Életre való nevelés, és az egészséges életmód kialakítása. Nem csak a modern, de a minden napokban használatos eszközök használata gyakorlatiasan. A megszerzett tapasztalatok elsajátítása után a megszokott környezetben **gyakoroltak** a résztvevők. Kialakult a **hasznos szabadidő** fejlesztő hatású kitöltésének igénye. Örömmel, szívesen játszó az ünnepekhez kapcsolódó játékokat, énekeket, verseket, alakoskodásokat. Szívesen nézegetnek népi alkotásokat, hallgatnak népzene. Nyitottak és érzékenyek környezetük esztétikai értékei irányt. **Kreativitásuk és nyelvi kifejezőképességük** az életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően tovább fejlődött.

A kutyával való foglalkozás kutyamenhelyen történt. A kutya jelenléte már önmagában oldotta a feszültséget, javította a hangulatot, motiváltabbá, nyitottabbá tette a gyerekeket. **A kapcsolatfelvételt, kapcsolat kialakítását** ez mindenképpen elősegítette.

A kutya segített abban is, hogy a gyerekek megtanulják **társas helyzeteket jobban kezelni**, például ha valamit nem akarnak, akkor dühroham helyett inkább szóljanak, vagy ne sikítsanak bele a másik fülébe, ha éppen játszani akarnak valakivel. Ez annak tudható be, hogy a legtöbb szociális helyzet lemodellezhető a kutyák segítségével. A **kötődéses kapcsolatokról** is kaphattak **mintát** a gyerekek. Azt tapasztalhatták, hogy a kutyához hozzá lehet bújni, ők megbocsájtanak nekik akkor is, ha helytelenül viselkednek. **A kutya, mint motiváció** is igen jelentős erőforrásnak bizonyult. **A kutyaterápia segített felismerni a gyerekek alapérzéseit, felismerni a félelmeiket.**

A kutyás foglalkozásokon keresztül a legzárkózottabb gyermekhez is közelebb kerülhettünk, a kutya simogatása önmagában véve is **terápiás hatásúnak** bizonyult. A túlmozgásos és agresszív gyerekeket nyugtatta, csillapította. A kevésbé aktív gyerekeket motiválta, cselekvésre, beszédre készítette a kutya, és az állattal való kapcsolatteremtés vágya. A foglalkozások

tapasztalataink szerint hozzájárultak a gyermekek **alkalmazkodó képességének növeléséhez**, ezáltal javítva pályaválasztási illetve munkaerő-piacon történő érvényesülésüket. Megtapasztalták, hogy minden megtanulható, elsajátíthatnak olyan ismereteket, amelyek révén könnyebben érvényesülhetnek és, hogy minden tudás, transzferálható más területekre is. Az önismeret elősegítése révén egy **koherensebb én percepcióját serkentettük**, amely pozitívan hat önértékelésükre, fokozva szocio-emocionális képességeik kibontakozását, amelyek elengedhetetlenek társas interakcióik során, megalapozandó a szociális normák elfogadását és a beilleszkedést, az aktuális környezethez való adaptációt.

A lakásotthonban élő gyermekek számára **úszásoktatást** biztosítottunk. A gyermekek 70-80%-a nem, vagy nagyon gyengén tud úszni. Békés megyében nagyon sok élővíz található, így nagyon fontos a gyermekek számára a **vízbiztonság** kialakítása, a **szabályok betartatása**, mely későbbi életükben is javukra válhat. Az úszás örömteli élményt, kikapcsolódás volt a gyermekek és az őket kísérő felnőttek számára egyaránt.

A sport tevékenységek, főleg az úszás, jelentős mértékben hozzájárul az **agresszió csökkentéséhez**. **Egészségmegőrző és fejlesztő** funkcióján túl egyrészt **ismeretbővítés, szabálytartási** készségek, mozgáskoordináció fejlődésében is jelentős szerepe van. A gyermekek olyan tevékenység alapjait sajátíthatták el, mely akár későbbi életükre is hatással lehet. Ismeretet szereztek, hogy **szabadidejüket** hogyan tölthetik el hasznosan, olyan tevékenységgel, mely hozzájárul az egészséges életmód kialakításához is.

A gyerekek az úszások során **megismerkedtek** más lakásotthon gyermekeivel is. **Figyelnük kellett** az uszoda házirendjére, az ott úszó vendégekre, így **szociális kapcsolataik erősödtek**, társadalmi integrációjuk fejlődött, mely alapja az érett személyiség kialakulásának. A célcsoport társas kapcsolatai erősödtek. A program rendszeressége, tartalmas, tanulással megtöltött kikapcsolódás révén, kialakult a **szabadidő hasznos, fejlesztő hatású** kitöltésének igénye.

III.2. Önismereti, kommunikációs, konfliktuskezelő foglalkozások tapasztalatai

Filmklub keretében valósult meg olyan filmek kiválasztása és levetítése a kiválasztott korcsoport számára, mely segít különböző élethelyzetek alapján **elemezni** a következő korosztályi témákat: **konfliktuskezelés, szerhasználat, egyszülős modell, párkapcsolat, nemi identitás kérdése, másság elfogadása, felekezeti hovatartozás, női férfi szerepek, erkölcs, – életben felmerülő problémáit.**

Célunk továbbá, az volt, hogy a filmek segítségével megmutassuk a lehető **legkülönbözőbb élethelyzetek „arcát” és fórumot** biztosítunk, hogy a résztvevők **megosszák** egymással az észrevételeiket, gondolataikat, (emberről, társadalomról azok lehetőségeiről és a fejlődés irányairól).

Szeretnepper, Éltrevalók, Egy kosaras naplója, JUNO, A szív bajnokai, filmek az életüket közvetlenül érintő, és konfliktusokat hordozó kérdéseit kiemeltük, amiből sokat tanultak.

A **pozitív normák** közvetítése a fiatalok körében a **nemet mondás képességének** fejlesztése, a testi-lelki egészség védelme, **egészségtudatos magatartás** kialakítása, személyes felelősségvállalás, reális célok kitűzése szinte minden alkalommal szóba került, és megerősítésre.

Az **információadás, a csoporthoz való tartozás** érzése megvalósult a témák feldolgozása során, az interperszonális kapcsolat kialakult és az **együtműködés** kapcsán a tagok megismerhették egymás rejtett motivációját is. A csoport valamennyi tagjának érdeke elsősorban az volt, hogy valamit **közösen megtanuljon.**

A résztvevők együtműködő készsége fejlődött. A foglalkozásoknak jelentős **közösségépítő** hatása volt.

III.3. Egyéni pszichoterápia tapasztalatai

A terápiában résztvevő, ellátást igénylők kiválasztása az előzetes információgyűjtés alapján és személyes megfigyelés tapasztalatai alapján történt. A kiválasztás indokoltságában az alábbi szempontok kerültek mérlegelésre: az aktuális pszichés státusz, az esetleges krízis megelőzése, önsértő viselkedés megjelenése, gyermekpszichiátriai javaslat, beilleszkedés támogatása, agresszív viselkedés megjelenése és indulatkezelési nehézségek. Az önkéntes részvétel a terápiás folyamatban alap kritérium volt.

A lakásotthonban élő fiataloknál a bizalmon alapuló kapcsolat és az optimális kötődés mélységének kialakítása jelenti a legnagyobb kihívást. Életútjuk során többször kerültek olyan helyzetbe, ahol a pszichológiai vizsgálatok a családból való kiemelésük indokoltságát támasztotta alá. Ez a tapasztalat gyakran hátráltatja az együttműködés kialakítását.

A pszichodiagnosztikai vizsgálatok többnyire sérült önértékelést, elhatárolódást, sikertelen megküzdési stratégiákat tártak fel. A cselekvéshez kötött diagnosztikai módszerek sikeresebben kivitelezhetőek esetükben, mint a verbális típusúak.

A terápiás cél meghatározásában a legnagyobb nehézség az érintettek szubjektív igényeinek és a szociálisan kívánatos normák összehangolása. Az egyéni igények között első helyen szerepel a „szabadságvágy”, amely többnyire a családhoz való visszatérés igényét jelenti. De nem ritka a „bárhová, csak el innen” típusú acting out jellegű motiváció, mely nem mindig realizálódik szökésben. Ez utóbbit tekintik a bennük lévő feszültség egyetlen levezetési módjának. A másik gyakori feszültségkezelési forma az önsértő viselkedés, a falcolás. A terápiás folyamatban résztvevők harmadánál figyelhető meg, gyakran minden előzmény nélkül.

A terápiás folyamat során nagy hangsúlyt kapott a folyamat megértetése és az ezt helyettesítő, konstruktívabb coping stratégiák tanulása. Az egyénre irányuló foglalkozások intenzitása és időbeli eloszlása nem volt egyenletes. A résztvevők egyéni terhelhetőségére, változó motiváltságára tekintettel kellett lenni a kapcsolat megőrzése érdekében. Számos esetben az igényeikhez való igazodás támogatta a terápiás folyamat fennmaradását. A tapasztalatok alapján a hosszabb idő óta fennálló ismeretség már önmagában is kedvezőbb helyzetet teremtett a terápiás szövetséghez.

Összességében a részvevő fiatalok életútját, személyiségét és pszichés állapotát tekintve a program sikeresnek tekinthető. Számos területen mutatkozik egyéni szintű fejlődés. Ez kevésbé mondható el a speciális és különleges nevelési igényű lakásotthonokban élő fiatalokról, akik halmozott problémákkal küzdenek. Ezért ellátásukban a komplex, összehangolt személyes és rendszerszintű megsegítés szükségessége kifejezett. Kifejezetten jellemző, hogy az itt élők egyébként is erős inger- és élménykereső tendenciáit nem képesek kielégíteni az intézmények. Személyiségükből adódóan mérsékelten képesek egyéni elmélyülésre, konstruktív konfliktuskezelésre és toleranciára. Nehezen tolerálják társaik pszichés zavarait. Az időnként előforduló magántanulói státusz még ingerszegényebbé teszi a környezetet és felerősíti az egymás közötti feszültségeket. Azon fiatalok esetében, akik találnak szabadidős, sikerélményt jelentő elfoglaltságot és elfogadó szociális közösséget a pozitív változások tempója gyorsabb és tartósabb. A terápiás folyamat hatékonyságát is jelentősen befolyásolják a külső hatások.

III.4. Önszolgáltató vagy kortárs szolgáltató, közösségépítő, agressziókezelő tematikus csoportos foglalkozások tapasztalatai

Indulatkezelés játékosan tevékenységben speciális szükségletű gyermekek vettek részt. Játékok segítségével érintett területek:

Konfliktuskezelés: A problémamegoldás egyszerre önérvényesítő és együttműködő. Magában rejtje azt a törekvést, hogy együtt dolgozva a másik személlyel találjanak valamilyen megoldást, mely teljesen megfelel mindkettőjük szándékainak. A személyközi konfliktusok kezeléséhez a gyerekek a kommunikációt alkalmazhatták a legkézenfekvőbb módszerként.

Énközlés: Az énközlés készségének elsajátításával pontosabban tudják megfogalmazni saját belső világuk történéseit, képessé válnak a pontos, korrekt kommunikációra.

Értő figyelem: Az értő figyelem által csökkentik a félreértéseket és torzításokat a személyközi kommunikációban. Az értő figyelem a meghallgatni tudás technikája, a konfliktuskezelésben a másik megértésének az eszköze.

Kreatív problémamegoldás: A konfliktusok úgy rendeződnek, hogy egyik fél sem veszít, egyik fél sem győz. Azaz, mindkét fél győz, mert a megoldásnak mindkettőjük számára elfogadhatónak kell lennie. A konfliktust a végső megoldásról hozott kölcsönös megegyezéssel rendezik.

Önkontroll: Az önkontrollfunkciók a szocializáció során alakulnak ki, a legkisebb kortól kezdve. Az önkontrollfunkciók között a késleltetés, frusztrációtűrés, kitartás képessége, mint pozitív önkontrollfunkció a kívánatos magatartás megjelenését segíti elő. A kísértéssel szembeni ellenállás és a lelkiismereti funkció pedig a nem kívánatos cselekvések gátlását teszi lehetővé.

Önmegvalósítás: Az önmegvalósítás a személyiség kiteljesítése, vagyis azzá válni, amire a legjobb képességeink és adottságaink, lehetőségeink adnak.

Minden embernek megvan az a képessége, hogy pozitív irányba fejlődjen. Ez a fejlődés az önmegvalósítás, a növekedés és az egészség irányába halad. Minden ember önmagában hordozza értékét, élete irányításának képességét.

Megtapasztalhatták a feltétel nélküli elfogadó légkörben történő együttműködés hatásait. A foglalkozásnak része volt, az informálás, a megelőzés, a feltárás; mint a foglalkozás vezetője, tevékenységem során orientáltam, irányítottam, fejlesztettem, tanítottam. A gyermekeknek lehetőségük nyílt át gondolni belső élményeiket, aktuális élethelyzetüket és problémáikat, átélhették a megkönnyebbülést. A foglalkozások biztosították a kognitív strukturálódás lehetőségét/élményét, megtanították a problémák közötti eligazodásra, segítséget nyújtottak a döntéshozatalhoz, segítettek az alternatívák keresésében, támogatást nyújtottak a maladaptív magatartási sémáktól való megszabadulásban. Mindeközben a cél a gyermek felelősségének hangsúlyozása volt, érzelmeinek tisztázása, énképe alakulásának, javulásának elősegítése, további cél a érzelmi- és kapcsolatteremtési képessége zavarainak felismerése/leküzdése/csökkentése. A szolgáltató kapcsolat során a konkrét probléma megoldása mellett a gyermekek a „tanulás” egyéb területein is előrehaladhattak. A foglalkozás keretében ez azt jelenti, hogy, rejtett képességeik szabadulhattak fel, illetve továbbvihetik a tapasztalati tanulás eredményeit, gazdagodnak a személyközi akciók tapasztalataival, az önreflexió és megértés új elemeivel, a reflektív jelenlét megtapasztalásával. Mindez kiegészült az azonosulás adata ismeretek, introspektív utak, megküzdési stratégiák megtanulásával.

A gyermekek megismerhették önmaguk aktualizálását, élményeik tudatosítását, egyszerűen az önismeret útját, az „itt és most” élmények tudatosítását. Ez tényleges változáshoz vezethet: ha valakit elfogadunk, becsülünk, akkor valószínűvé válik, hogy önmagával szemben gondoskodik, figyelő attitűdöt fejleszt ki.

III.5.A 14 éven felüli korcsoportnak: művészet-,mese-,állat-,mozgás-,színházterápiás foglalkozások tapasztalatai

Hagyományok őrzése tevékenységben fejlesztett területek: **kézügyesség, térlátás, kreativitás-alkotó művészet.** A megvalósítás minden esetben, **csoporthoz alkalmazott egyéni munka, alkotás létrejötte.** Eredményként, minden gyermek saját maga készített 1-1 alkotást, felhasználva a megkapott eszközöket. (Ezek részben hiányosak voltak, nem érkeztek meg, de kreatívan helyettesítettük, megoldottuk.) **Helyettesíteni** a ceruzát, radírt kellett, ezeket a gyerekek a saját iskolai tolltartójukból pótolták. A festékekből az alapszíneket használva, ki tudtuk keverni a szükséges színeket, megtanulták, mit miből kell kikeverni, ezt a megadott tematikai egységnél fog megjelenni.

Figyelmük irányított volt, ezért a feladatokat jól (személyhez mértem) elvégezték. **IKT eszközöket** használtunk a figyelem felkeltésére. **Laptopon** (saját) néztük meg, **internet** segítségével, hogy például a dekorgumiból milyen képet tudunk készíteni. Hogyan vágjuk be a toalett papír gurigát és hogyan tudunk vele virágot festeni. A zenelejátszó a háttérben szól, akár csak a tv, hogy kötetlenebbnek érezzék a feladatokat. Annyira élvezték, hogy amikor szünetet tartottunk, nem is akarták abbahagyni az alkotást, még akkor is dolgoztak. **Segítségüket többször felajánlották.** Ki osszák a papírokat, az ecseteket. vizet hoznak a festékhez, munka végeztével elmosás az eszközöket a szemetet összeszedik. Ezzel kialakult egyfajta **környezet tudatosság**, maguk után rendet és tisztaságot tartanak.

Megtanulták használni a kép készítés technikáit, **térbe helyezés, szívoszál technika, ecset használat**, ha jobban rányomjuk, nagy felületet tudunk létrehozni, így könnyebben ki tudják tölteni a képet. Itt megtanulták, hogy bizonyos színeket, miből lehet kikeverni. Megtanulták a **színkeverést**: a rózsaszínt fehérből és pirosból, a barnát zöldből és pirosból, a lilát kékből és pirosból, a lila esetében sokkal szebb színt, tudnak keverni, ha piros helyett rózsaszínt használnak. Megtanulták, hogy ha valamit rajzolunk, festünk, ragasztunk, hogy érdemes használni, **tájékozni a rajzlapunkat.** Ha amit rajzolunk, magasabb, mint szélesebb, akkor a papírunk álló, ha viszont szélesebb, mint magasabb, akkor fekvő papírt használunk. A feladatok során **több dologra kellett odafigyelni**, mit hogyan fogjanak, mit hogyan, miből keverjenek, mire figyeljenek, ha például nem tudnak jól festeni a festékkel, ilyenkor csak annyit kellett tenni, hogy egy kicsivel több vizet használjanak. A foglalkozások végére megtanulták, hogy **mindig tartanak rendet, figyeljenek a körülöttük lévő dolgokra**, hiszen ha ezt nem teszik, nem találunk meg semmit. Már maguktól elvégezték: ha leesett vegyék fel, dobják ki ha nem használják, pakolják el, mossák el, a szemet összeszedését, az ecset elmosást, a nagy dekorgumi darabokat nem kidobjuk, hanem félretesszük, újrahasznosítjuk.

Egy egyesület lovardájában valósult meg a **Lovaglás tevékenység.** A helyszín hangulatos természeti övezetben van, a gyermeklovagoltatáshoz szükséges tárgyi és személyi feltételek adottak. Felkészített lovakkal, képzett lovas szakemberekkel és gyógypedagógussal dolgoznak együtt, valamint az intézménynevelő szakembereivel, ami azért kiemelt fontosságú, mert a programban értelmileg akadályozott gyermekek is részt vettek. A tó területén ingyenesen használható játszótér és mosdók találhatóak, mely további kikapcsolódási, játszási lehetőséget biztosít gyermekeink számára. A tóhoz tartozó büfében pedig hűtött üdítőitalokkal, csemegékkel frissülhetnek fel a jó levegőn megéhezett gyermekek. A lovaglás a gyermekek számára nem csak a szabadidő hasznos eltöltésére irányult, hanem hozzá járult az egészségesebb életmód kialakításának igényéhez is. Az örömteli kikapcsolódás mellett, tapasztalatszerzés, ismeretbővítés, csoport összekovácsoló hatása volt a lovaglásoknak.

10-12 fős több kiscsoportban voltak beosztva a résztvevők, akik minden alkalommal lázasan várták, hogy mehessenek lovagolni.

Találgatták, hogy vajon melyik lóra ülhetnek fel, milyen feladatokat fognak kapni.

A lovaglás alkalmával, a gyerekek **igazi csoportot, összetartó közösséget** alkottak. Odaadón figyelték a lovakat, szívesen adtak nekik jutalom falatot, simogatták őket.

A foglalkozások mindig az életkori sajátosságoknak megfelelően, **egyenre szabottan történnek**, a lépésben haladó ló hátának egyenletes, ritmusos mozgása révén javul a lovagló egyensúlya, koordinációs készsége, reflexei, mozgásfolyamata, testkontrollja. **Szociális kompetenciáik erősödtek**, a helyzetnek megfelelő viselkedés elsajátítása révén is. Lovardában nem zajongunk, hirtelen mozdulatokat nem ejtünk. Elengedhetetlen volt az **egymásra figyelés**. A lovaglás nagyon jó hatással van a gyerekekre, akik e- tevékenység révén könnyebben szocializálódnak, illetve kommunikációs képességeik is észrevehetően javulnak. A lovaglás hatására kialakuló **nyugodtabb lelki állapot a koncentráció, és memória javulását** eredményezi. Ez pedig közvetett módon, de határozottan javítja a mentális képességeket, tanulmányi eredményeket. A lovaglás, a **szabadidő hasznos**, balesetmentes eltöltése révén a társas kapcsolatok is erősödtek, megnőtt az egymás iránti tisztelet, tolerancia és a türelem. Minél több lehetőség nyílik a hasznos, felhőtlen kikapcsolódásra, annál inkább alakul ki ennek az igénye is a gyerekekben, mely a későbbiekben a felnőtté válás idején elengedhetetlenné válik számukra. A gyerekek és a felnőttek kapcsolata, egy - egy szabadidős program kapcsán más szerepet tölt be mint, a mindennapokban, harmonikusabbá, kiegyensúlyozottabbá válik.

EFOP 1.2.7-16-2017-00018. „Útravaló” a Békés Megyei gyermekvédelmi szakellátásban élő ellátottak részére
Kedvezményezett: BM. Szociális, Gyermekvédelmi Központ és Tegyesz 5600 Békéscsaba, Degré u. 59.
e-mail: bekes.szgyk@fago.hu; www.fago.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

III.6.A 14 éven aluli korcsoportnak: művészet-,mese-,állat-,mozgás-,színházterápiás foglalkozások tapasztalatai

A 14 éven aluli gyermekeknek szintén volt **lovaglás** program, amelyhez kiscsoportokba voltak beosztva, de fele létszámú max.6 fős csoportokba, egyéb tapasztalatunk ugyanaz mint a 14 éven felüli korosztálynál.

Mesecsoport dramatikus elemekkel tevékenységben alsó tagozatos általános iskoláskorú gyermekek vettek részt, két településen megvalósult csoportban. A foglalkozások során egyrészt a gyerekek **kedvenc meséit** jelenítettük meg, játszottuk el, valamint **saját meséket, narratívákat** találhattak ki. Így a mesékben a gyermekek saját konfliktusaikat is megjelenítették, melyek feloldása a lejátzás segítségével enyhült. Védettebbé váltak a külvilág káros hatásaival szemben, életkori sajátosságaikra épült a program, szociális kompetenciáik kialakítását, erősítését szolgálta. Sikeresnek értékeljük mind a gyermeki, mind a nevelőszülői visszajelzések alapján. **A tematikát mindkét csoportban párhuzamosan vittük páros vezetéssel, egymást követő napokon.** Összességében elmondható, hogy a gyerekeket a mesék kapujához vezetve, azon belépve mindenki megtalálhatja a mese számára érvényes, neki szóló üzenetét. A technika célja az is, hogy a mese segítségével **a gyerek felfedezze az összefüggéseket saját életével, képes legyen benne önmagát elhelyezni, kapcsolódni másokhoz, találja meg a saját helyét.** Mesehallgatás közben az ember egy olyan világba érkezik, ahol nem létezik lehetetlen. **Így a gyerek számára sem lehet lehetetlen felnőtt korában azzá válni, ami igazán szeretne lenni.** Ezen felül a mese szereplőivel, hőseivel egy utat járva a gyerek tanul, **rájöhet akár új probléma megoldási módokra, új viselkedésmintákat láthat, készségei fejlődhetnek.**

A pszichodramatikus elemek, mint szerepcseré, tükrözés, belső hang, szobortechnika, sharing segítenek az önismeretben, ami napjainkban egyre nagyobb hangsúlyt kap minden területen. A belső felfedezésből azután utak nyílhatnak a tudatos életcélok megvalósítása felé, vagyis belülről kifelé haladva ad teret a mese az önmegvalósítás csíráinak.

Az **ÖKO-DEKOR** tevékenység során az alkalmazott eszközök, alapanyagok és technikák illeszkedtek az intézmény környezettudatos szemléletéhez. Építve az életkori sajátosságokra az **összegyűjtött PET palackokból, elhasznált CD lemezekből illetve konzerves dobozokból** készítettek használati tárgyakat, dekorációt, ajándékot. Felhívtuk a figyelmet **a környezetszennyezés káros hatásaira, a vizeink, a talaj és a levegő védelmére, az újrahasznosítás fontosságára és lehetőségeire.** Mindezzel **energiát és költséget is spórolhatunk.** Az **önálló életvezetésben** is hasznosítható tanácsokkal láttuk el fiataljainkat. Emellett a csoporton belül a **gyermekek tanulhattak is egymástól,** ötleteket gyűjthettek, hiszen itt is látszott, hogy **a visszahúzódnóbb gyerek a lakótársától könnyebben és szívesebben tanul, mint a felnőttől.** Jó hangulatban teltek az egyes alkalmak, a gyermekek szívesen vettek részt a foglalkozásokon. Önfeledt kikapcsolódásban volt részünk. **A gyakorlati feladatok során megtanulhatták a munkaszervezést, a feladatok tervezést, a praktikus kivitelezést.** Fejlődött a **szociális készségek, az együttműködés.** Gyakorolták a helyes kommunikációt, így a kifejező készségük fejlődött. Felkészítettük a gyerekeket arra is, hogy kevés pénzből, ötletességgel az eszköz, használati tárgy, ajándék készítése mellett környezettudatosabbá válhatnak. **A beszerzett eszközök hosszú távon szolgálják a lakóotthonban élők munkáját,** bármikor elővehetik a későbbiekben és bízom benne, hogy kellő rendszerességgel **saját maguk munkájával tudnak dekorálni, és újrahasznosítani.** Úgy gondolom, hogy **fontos folytatni a környezettudatosá válás során ezeket a tevékenységeket,** és a gyerekek a tapasztaltak szerint lelkesen és kitartóan vesznek majd részt ebben.

EFOP 1.2.7-16-2017-00018. „Útravaló” a Békés Megyei gyermekvédelmi szakellátásban élő ellátottak részére
Kedvezményezett: BM. Szociális, Gyermekvédelmi Központ és Tegyesz 5600 Békéscsaba, Degré u. 59.
e-mail: bekes.szgyk@fago.hu; www.fago.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFETTES A JÖVŐBE

III.7.A 14 éven felüli korcsoportnak: ügyintézési készségek fejlesztése foglalkozások tapasztalatai

KALEIDOSZKÓP tevékenység során a mindennapi életben nagyon fontos **ügyintézési tájékozódás** fejlesztése történt. **Tudniuk kell, mit akarnak elérni és azt hol és hogyan tehetik meg.** Ehhez bizonyos alapismeretek szükségesek, melyeket bemutatással, magyarázattal egyéni és csoportos munkával és kooperatív technikákkal próbálta a foglalkozásvezető a résztvevőkkel elsajátíttatni. **Fontos megtanulniuk, menedzselni önnön életüket,** képessé váljanak a hivatalos ügyeiket hatékonyan elintézni. Kiigazodni a különböző hivatalok útvesztőiben, képessé **váljanak kérelmeket, problémákat megfogalmazni és az a megfelelő helyére a megfelelő módon eljuttatni. Érdekeiket érvényesíteni, képviselni.** A társadalom elvárásainak megfelelő viselkedés formákat elsajátítani, ezáltal fejlődik a kommunikációs és kooperációs készségük. **Toleránsabbá válnak a hivatali ügyintézésel szemben. Találkoztak a különböző nyomtatványokkal, űrlapokkal, adatlapokkal, csekkekkel.**

Egy db számítógép rendelkezésre állt azonban a 3 fős csapatok együttes munkájához szükséges további 2 számítógépet az Intézménytől kaptunk használatra, mert a beszerzés csúszott a projektben. A lakásotthonban internet elérhetőség biztosított, így az online ügyintézés bemutatása és kipróbálása nem ütközött akadályba. A kültéri helyszínek a település adottságaiból következnek, a tematikának megfelelően kerültek felkeresésre, a postán közös próba vásárlást bonyolítottunk le a gyerekekkel, a postán, bankban kormányhivatalban nem készíthettünk fotókat, arra engedélyt nem adtak..

A különböző korcsoportba tartozó gyermekek egyéni igényeinek és szükségleteinek megfelelő magyarázatot és segítségnyújtást kaptak az önálló és csoportos tevékenységek gyakorlása folyamán.

Ennek a programnak a hatására **több ügyintézésbe be lehet vonni őket, több mindent rájuk lehet felelősséggel bízni.** Természetesen a kezüket nem engedjük el, ez egy hosszabb tanulási folyamat a szakmai munkának fontos része a **további ismeretbővítés és a gyakorlás folyamatosságának biztosítása az ügyintézés terén.**

Jó hangulatban teltek az egyes alkalmak, a gyermekek szívesen vettek részt a foglalkozásokon. A gyakorlati feladatok során **megtanulhatták a munkaszervezést, a feladatok tervezését, a célravezető praktikus kivitelezést.**

A tevékenységek során fejlődtek a szociális készségek, az értelmi és érzelmi intelligenciájuk és a kooperatív képességeik. A feladatok elvégzésénél gyakorolták a helyes kommunikációt, ezáltal a kifejező készségük fejlődött. A tevékenységgel felkészítettük a gyerekeket arra is, hogy **legyenek célkitűzéseik és tegyenek meg mindent a céljaik megvalósításáért.**

A tevékenység megvalósulása utáni időszakban is szükséges, hogy kellő rendszerességgel a nevelői munka során egyre több tevékenységbe tudják és fogják bevonni a fiatalokat, a növendékeket, akik így **öntudatosabb és talpraesettebb felnőtteké válhatnak.**

Ezáltal megkaphatják az az **ÚTRAVALÓT**- amiért ez a projekt is létrejött.

III.8.Reintegrációs program: az ellátottak **önálló életvitelét erősítő**, illetve arra felkészítő, továbbá **szociálizációs és reszocializációs**, a társadalmi integrációt, a **munkaerőpiaci** integrációt elősegítő program – *alkalmazkodóképesség javítására, konfliktuskezelési technikák elsajátítására, a szükségletek kielégítése társadalmilag elfogadott módjainak elsajátítására irányuló személyiségfejlesztés - tapasztalatai*

16 év feletti életkorú, nevelésbe vett fiatal vett részt a kettős csoportvezetéssel megvalósult „Sorsformáló” c.tevékenységben.

Az első foglalkozás alkalmával a csoport szabályait elvárásait igyekeztünk kialakítani. A kettős vezetéssel történő előadás során elsőként rövid bemutatkozással kezdtük. A bemutatkozás ügyesen ment, elmondták ki hol tanul, milyen terveik vannak a továbbiakban. A feladatokat tekintve már motivációra volt szükségük, mert főleg a fiúk nem akartak benne részt venni. A telefonok nehezen kerültek le a kezekből, ami nehezítette a munkánkat. A foglalkozás végére sikerült összekovácsolni a csoportot, fokozatosan megnyíltak egymás előtt. A csoporttagok kifejtették a véleményüket, megosztották a gondolataikat, kifejezték érzéseiket. Értékelve a beszélgetést, és a további foglalkozásokat vázolva egyetértettek abban, hogy jövőjüket tekintve, érdemes folytatni a beszélgetést.

2.téma:Munka szerepe az ember életében. Változó lehetőségek a munkaerőpiacon. A munkatevékenység személyiségformáló és önmegvalósító hatása: A második foglalkozás alkalmával már könnyebben ment a beszélgetés, a fiatalok örültek, hogy ismét találkozhatnak egymással. Először egy tesztet töltöttek, majd munkaerő piaci tendenciákról beszélgettünk, mi a helyzet ma a világban, mi a kereslet és mi a kínálat, és ez miként érinti őket is. A csoportból kevés volt az a fiatal, akinek határozott céljai és tervei lettek volna. A legtöbb válasz, „nem tudom” volt. A felelősség tudat, ami a jövőjüket illeti, meglátásunk szerint még nem alakult ki a fiatalokban. A nevelőszülőnél nevelkedő fiatalok célirányosan mondtak tervet, elmondták, hogy a nevelőszülők sokat beszélgettek velük erről, segítik őket a képességeiknek megfelelő szakma megtalálásában. A lakásotthonos fiataloknak nem reális elképzeléseik és tervei vannak. A tanulás nem motívum számukra. A beszélgetés jó hangulatban zajlott, mindenki hozzászólt, de volt még, akit motiválni kellett.

3.téma:A munkatevékenységben megnyilvánuló érdeklődés feltárása. Az érdeklődés, a képességek jellemzői, az önismeret fontossága a munkakör és a szakmai terület kiválasztásában: Az önismereti játékok, szerepjátékok során feltárult, hogy az a fiatal, akinek úgy tűnt, hogy határozott elképzelése van, hogy hová megy továbbtanulni mégsem volt tisztában azzal, hogy ez a szakma megszerzése a munkaerőpiac tekintetében milyen lehetőségeket jelent számára. Ismételten kiderült, hogy nem reálisak a céljaik, nincsenek tisztában azzal, hogy a mindennapi élet milyen kiadásokkal jár, és milyen napi teendők vannak egy önálló élet során, amikor már saját maguknak kell tervezni, megvalósítani, és megteremteni. Sikerült minden fiatalot bevonni a beszélgetésbe, igaz voltak cinikus beszélgetések, főleg a lakásotthonos fiúktól, és az ész érvek sem segítették őket jobb belátásra. A nevelésbe vétel korlátokat jelent számukra, úgy érzik megfosztja őket a szabadságuktól, és a megoldás az életükre, a rendszerből való kikerülés.

4.téma:Állásinformációs források megismerése. Önéletrajz írás, kapcsolatfelvétel a munkaadóval- önmenedzselési technikák: igazi kihívás volt a fiatalok számára. 2 fiatal volt, aki már hallott az önéletrajz írásáról, és arról, hogy miért fontos az önmenedzselés, és hogyan kell felvenni a kapcsolatot a munkáltatóval. Egyéni terveiknek és igényeiknek megfelelően próbáltuk segíteni a fiatalokat. A nevelésbe vett, családjukból kiemelt fiatalok személyes kapcsolatait hálójuk igen elenyésző más fiatalokéhoz képest, hiszen

a család az, amire szinte egyáltalán nem számíthatnak. A csoportból 7 fiatal tudott megnevezni olyan személyt, akihez problémájával őszintén fordulna, akire igazán számíthatna. Próbáltuk megláttatni velük, hogy fontosak a családi, baráti, munkahelyi kapcsolatok, és mennyire fontos értékelni azt, ha valaki segítő szándékkal fordul feléjük.

Házi feladatként kapták, hogy írják meg az önéletrajzukat az órán megbeszélt szempontok szerint ahhoz a szakmához, amit választottak, és konkrét munkáltatónak kellett címezniük. Ez a foglalkozás is a fiatalok elmondása szerint hasznos volt, mert kaptak új információkat.

5.téma:Állásinformációs források megismerése. Önéletrajz írás, kapcsolatfelvétel a munkaadóval- önmenedzselési technikák: mindenki megírta a saját önéletrajzát. Megengedték, hogy mindenkiét ábeszéljük, így tanulhattak egymás hibáiból. Egyénre szabottan, a terveiknek megfelelően, célirányosan próbáltuk nekik segíteni. Szerepjátékkal gyakorlatiassá sikerült tenni egy- két állásinterjút azoknál, akik vállalkoztak erre a feladatra. A lányok kimondottan ügyesek voltak, és aktívak. A közös játékok érdekesek voltak a számukra, mert egyre kevesebbet kellett ösztönözni őket a feladatra.

A foglalkozások során során feltárult, hogy a fiatalok nagy része, nincs tisztában azzal, hogy a szakma megszerzése a munkaerőpiac tekintetében milyen lehetőségeket jelent számára, azzal sem, hogy a mindennapi élet milyen kiadásokkal jár, és milyen napi teendők vannak egy önálló élet során, amikor már saját maguknak kell tervezni, megvalósítani, és megteremteni a napi szükségleteiket.

A fiatalok közül többen jelezték utólag is, hogy hasznos volt számukra ez a program, és jó lenne máskor is beszélgetni ilyen témákról.

6.téma: Társas kapcsolatok, szociális jellemzők. Szociális jellemzők és munkakapcsolatok. A munkahelyi beilleszkedés, együttműködés és viselkedés legfontosabb szabályai. A konfliktusok során tanúsított magatartás”: A megvalósítás eredménye: Az egyén különféle szerepeinek megtapasztalása, szereptörődések felismerése. Szerepek tudatosulása. Szociális kapcsolatok tudatosítása, konfliktuskezelési módszerek alkalmazása, kommunikációs képesség fejlesztése,

A) Szerepkártyák/szituáció segítségével elvégzett feladat. Különböző párbeszédet kell megírniuk és eljátszaniuk a repülőtéren, vasútállomáson, vendéglőben vagy a vendéglátó családnál, utcán, üzletben, munkahelyen. stb.

B) Két-három fős csoportokban először egyénileg gondolkodnak és jegyzetelnek, majd közösen megbeszélik, hogy mi hiányozna nekik itthonról leginkább, ha három (vagy négy, öt, hat) hónapra kimennének külföldre tanulni vagy dolgozni. táblára is felírják! pl: „Ha hosszú ideig külföldön élnék, nem ehetnék gulyáslevest.” „Ha X országban tanulnék, nagyon hiányozna a kutyám.

Módszerek indoklása: Kiemelten fontosnak tartottuk, hogy a projekt alatt legyenek, olyan tevékenységek, amelyek egyrészt az „időtlenség” érzését, hasznos, számukra szerethető, sikerélményeket nyújtanak. Másrészt ezek a programok közösségi élményhez juttatják a fiatalokat, és a kognitív tanulási programok mellett a projektben megszerezhető tapasztalatokat elmélyíthetik. A csoporttagok egymástól tanulhatnak egymástól szerezzenek információt, és az új információkat valamilyen módon a gyakorlatban kipróbálják és önmagukra is vonatkoztathassák. A felsorolt technikák, módszerek együttes alkalmazása eredményezheti a kompetenciák hatékony fejlesztését. Ennek szükséges feltételei a problémaközpontú tanítás, a cselekvésből kiinduló gondolkodásra nevelés és a megértésen és tevékenységen alapuló fejlesztés. A foglalkozások során a modellnyújtás, a kívánt viselkedés bemutatása nagyon hatékony technikának bizonyult.

III.9.A program folyamatába illeszkedő, annak célját erősítő programok - egy- vagy többnapos kirándulások szervezése a gyermekek, utógondozottak számára - tapasztalatai

Huszonegy tevékenység valósult meg ebben a tevékenység alcsoportban, a **különleges gyermekotthonban, nevelőszülői családban és lakásotthonokban** élő nevelésbe vett gyermekek és esetenként hozzátartozók, önkéntesek nagy létszámú részvételével. **Mindegyik tevékenység több hónapos előkészítést igényelt és konstruktív helyzetmegoldásokat a szervezés, pénzügyi beszerzés előkészítés és megvalósítás és a résztvevők irányába.**

Egy napos rövidebb kerékpáros kirándulások Szabadkígyósról kerékpárral történtek.

Egy napos hosszabb buszos kirándulások Románia Arad, Ópusztaszer, Tisza Tó, Szarvas.

Bejárás egy hetes tábor: Gyula – Városerdő, Erdei tábor

Egy hetes bentlakásos tábor buszos, vonatos utazással: Nyírbátor, Balaton több helyszíne, Orfű, Dobogókő, Mátra.

A kirándulások, táborozások lehetőségek a **függetlenedésre, önállósodásra. Integrált programok** voltak, a társadalmi környezetbe maximálisan beilleszkedő, hiszen külső szemlélő azt látta, hogy sok gyerek nevelőkkel kirándul.

Az **élmények általi tapasztalva tanulás** valósult meg, de emellett persze érezték a gyermekek, hogy a **kísérő felnőtt mindig segíti, támogatja őket** a nehézségekben. Van, amiben tudtuk irányítani őket, különböző szabályok felállításával, de **nem akartunk minden tettükbe beleszólni, és nekünk tetszően formálni őket.**

Az együtt töltött idő előhívta belőlük a **pozitív érzelmeket** is, melyek megerősítenek, inspirálnak, bátorítanak és általánosságban hozzájárulnak ahhoz, hogy jól legyenek és kioldódjon belőlük minden negatív feszültség. Ezzel különféle élethelyzetek, életszakaszok megoldásaihoz, problémáihoz kapnak megerősítéseket és útmutatókat a kiránduláson, táborozáson keresztül, legyen szó akár célok eléréséről, elengedésről, akár különböző feladatok elsajátításáról. A kirándulás, táborozás lehetőséget biztosított arra, hogy **idegen környezetben feltalálják magukat, alkalmazkodjanak a helyi viszonyokhoz és sajátosságokhoz is, kapcsolatokat alakítsanak ki.**

Praktikus ismeretek alkalmazásával is gazdagodtak a résztvevők, pl. a közlekedési szabályok alkalmazása ismeretlen szituációkban élesben, mit tegyünk ha eső vihar közeleg van éppen utolér bennünket.

Mindegyik tevékenység **javitotta a fizikai kondíciót, állóképességet, edzettséget**, hiszen fizikai igénybevétellel járt a részvétel, a megvalósítás.

Életkori sajátosságokra és szükségletekre épített, hiszen különleges szükségletű (köztük súlyos fogyatékkal élő) gyermekek is résztvevők voltak. A tematikák ebből következően teljesen mások voltak, a gyermekek szükségleteire, lehetőségeire épültek már a időtartam, helyszín és tartalom kidolgozások is.

Célunk volt, hogy kialakuljon a **szabadidő hasznos, fejlesztő hatású kitöltésének igénye is.**

Az egy napos kirándulások, egy hetes táborok **megszervezése, lebonyolítása, megvalósulása feladatokba bevonva a gyermekek olyan valóságos ismeretekre tettek szert**, mellyel tapasztalataik bővültek, számtalan élménnyel gazdagodtak ami csak így tanulható meg, érhető el. Az ilyen típusú kirándulások megfelelő szervezés esetén **semmivel sem pótolható élményt nyújtanak**, jó lehetőségeket biztosítanak a közvetlen, életszerű tapasztalatszerzésre, a szociális készségek egyéni és csoportos fejlesztésére.

III. B. Utógondozottak számára szervezett tevékenységek tapasztalatai

III. B. 1.A fiatalok szociális és önálló életvezetési készségeinek erősítését, érzelmi intelligenciájuk fejlesztését szolgáló programok tapasztalatai

KALEIDOSZKÓP 2 tevékenység célja a nagykorú, utógondozott fiatalok eligazodásának segítése a hivatalok útvesztőiben. Sorra vettük az egyes ügyek intézkedéseinek mikéntjeit, illetve azt, hogy mit melyik hivatalnál intézhetünk. Fontos az önállóságra nevelés, az ügyintézési készségek fejlesztése, úgy, mint a kommunikáció, szociális kompetenciák, kreativitás, kooperáció, szabálytudat fejlesztése. Alkalmazkodni tudás a hivatali bürokrácia egyes elemeihez, rugalmas megoldások alkalmazása. A fiatalok képesek legyenek különféle nyomtatványokat, űrlapokat, csekket kitölteni, levelet fogalmazni, borítékot címezni, kérelmet és panaszt írni, valamint szerződéseket felelősségteljesen megkötni vagy felbontani. Mindez szolgálja az önálló életre való felkészülést, a tudatos és felelősségteljes önálló életvitel kialakítást és vezetést, a sikeres társadalmi integrációt. A programsorozat hozzájárult a pályaválasztás előtt álló, és a már jó úton haladó fiatalok ügyintézési készségeinek fejlesztéséhez, a hiányzó kompetenciák fejlesztéséhez.

Az ügyintézés formái: Megbeszélésre, bemutatásra került az ügyintézés különböző formái, definiálva azokat, vizuálisan is szemléltetve képekkel, internetes felületekkel. Szituációs játékokat is játszottunk, amely során először bizonytalanul, később egyre lelkesebben játszottak el például telefonos bejelentkezést, hibabejelentést, reklamáció helyes megfogalmazását és saját ötleteik bemutatását (Például kábel tévé hálózat kiépítésére tett javaslatot (szerinte elég lenne az utca egyik oldalán kiépíteni és két ház fizetné az egy díjat) a szolgáltatónál az egyik gyermek- ennek intelligens módon történő bemutatását is elpróbáltuk, elmagyarázva neki a piaci szereplők és termékek szerepeit!) Írásbeli kérelem megfogalmazása illetve adatlap kitöltése volt még aktuális a foglalkozáson, ami már nehezebbnek bizonyult részükre.

Ügyintézés a kormányablakban: Ppt alkalmazásával az itt intézhető ügyek felsorolása, átbeszélése, szituációs játék, majd látogatás történt. Fel kellett hívni a figyelmet arra, hogy hogyan illik viselkedni ilyen hivatalokban. Megismerkedtek az ügyek felosztásával- ügyintézőnként, ill. ablakonként, a hívás ütemezésével, kipróbáltunk egy útlevél igénylés elkezdését, illetve egy szociális támogatás igénylés menetét. Az ott dolgozó hivatalnokok örömmel vették ezt a fajta kezdeményezést (előre megbeszéltük az érkezésünket) és szívesen adtak tájékoztatást a fiataloknak. A fiatal felnőttek meglepődve tapasztalták, hogy mennyi minden szükséges az ügyintézéshez, nem is gondolták, hogy erre is fel kell készülni iratokkal, alap dokumentumokkal. Ez mind megerősített abban, hogy milyen nagy szükség van arra, hogy már a fiatalabb gyermekeket bevonjuk a hivatalos ügyintézésbe, ezáltal felkészítsük őket az önálló életre.

Postai és banki ügyintézés: Az alapismeretek elsajátítása során kitértünk arra, hogy a postán illetve a bankokban milyen ügyeket hogyan intézhetünk. A postai látogatás során vásároltak képeslapot, bélyeget, borítékot–természetesen előre megbeszéltük milyen keret áll rendelkezésre, illetve mire célszerű költeni (karácsony közeledtével képeslapokat küldtek a családtagjaiknak, szeretteiknek). A postáról és a bankból is hoztunk néhány csekket, feladóvevényt, adatlapot, átutalást kérő okmányt gyakorlás céljából. Visszatérve a gyermekotthon tárgyaló helyiségébe bemutatás és magyarázat után minden gyermek töltött ki csekket, képeslapot címzett borítékot, töltöttünk ki tértivevényes és ajánlott blankettát is. Megint voltak olyan fiatalok, akik ötleteltek, elmeséltem a másik csoportban történt esetet, amikor rózsaszín csekket akartak küldeni maguknak. Az ötletük az volt, hogy karácsonyra töltenek ki saját maguk részére rózsaszín csekket, és küldetnek maguknak 50.000 – forintot. Hagytam, hogy kitöltsék a csekket, mondván ez is

EFOP 1.2.7-16-2017-00018. „Útravaló” a Békés Megyei gyermekvédelmi szakellátásban élő ellátottak részére
Kedvezményezett: BM. Szociális, Gyermekvédelmi Központ és Tegyesz 5600 Békéscsaba, Degré u. 59.
e-mail: bekes.szgyk@fago.hu; www.fago.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFÉKTETÉS A JÖVŐBE

jó gyakorlat, azután pedig tisztáztuk, hogy ez sajnos miért nem kivitelezhető. Kissé csalódottak voltak, de megértették a pénzküldés lényegét. Ezáltal hasznosnak vélem ezt a történetet is. A többiek számára is tanulságos volt. Fontos téma volt még az online bankolás, amit bemutatóval vezettem végig tényleges tranzakció nélkül. Fokozottan felhívtam a figyelmet a személyes adatok védelmére is, mivel szituációs játékokban egy készpénz felvétel eljátszásakor még mindig előfordult, hogy a személyes kódjukat elárulták a társuknak.

Pályaválasztás, felvi.hu használata: Az élethelyzetükből adódóan sokakat érint a pályaválasztás témaköre. Ezen az alkalmon a továbbtanulási lehetőségekkel, a szakmák sokszínűségével és a megélhetési lehetőségekkel foglalkoztunk. Nem mindenki tudta még mindig, milyen pályát szeretne választani, ezért is hasznos volt az internetes felületek át böngészése, valamint a távlati célok kitűzése. Bemutattam a felvi.hu rendszerét, bár a középfokú tanulmányokra való jelentkezés még nem itt zajlik, vannak olyan jó képességű tanulók is az utógondozottak között, akik számára ez hasznos és fontos információ volt. Szintén játékos formában próbáltunk felvételi elbeszélgetésen részt venni, önmagukat érvényesíteni. Szóba került a fellebezés lehetősége, átbeszéltük ennek menetét, megpróbálták írásban fellebbezést megfogalmazni. Kitértünk az önéletrajz fontosságára a későbbiekben, interneten különböző formáit meg is tekintettük. Az Europass nyomtatványt mindannyian kitöltötték, hogy ismerkedjenek a formájával, elmagyaráztam a lényegét. Lehetőségük volt arra is egy játék keretében, hogy egy általuk vágyott munkakörhöz készítsék el az álom önéletrajzot, amivel véleményük szerint elnyerhetik az állást. Sok segítségre volt szükségük a kitöltésnél, azonban ezt motivációnak is szántam, mivel így saját maguk írták le a vágyaikat és az önéletrajzban pedig szerepel az, hogy mennyi mindent kell még megtanulniuk hozzá. Ezáltal tudatosul bennük, hogy mennyi munkát és energiát kell, vagy kellene befektetniük a tanulásba azért, hogy sikeresek legyenek. Jó hangulatban és nagy reményekkel fejeződött be ez a foglalkozás is.

Szerződések, programzárás: Az utolsó alkalommal már sokkal magabiztosabban gyűltek össze a fiatalok, készültek az újabb ismeretek befogadására illetve a szituációs gyakorlatokra. Bemutattam nekik első sorban egy hallgatói szerződést, amit már az egyes középiskolákban és a felsőoktatási intézményekben is megkötnek a tanulókkal. megnéztük a formai és a tartalmi elemeit, illetve hogy mit is jelent egy ilyen szerződés. Ismertettem a duális képzés előnyeit és az ott kötött szerződések fontosságát. A továbbiakban a munkaszerződések formai és tartalmi elemeit mutattam be papíron és interneten. Végigmentünk a munkakeresés folyamatán. Játékosan kipróbáltunk munkaszerződést megírni, mindenki kitalálhatott egy céget és egy munkakört, amit be kíván tölteni és annak elkészítette a szerződését. Ehhez kapcsolódóan szituációs játékokban kipróbálhatta mindenki milyen egy állás interjú, hogyan kell képviselni magunkat. Érdekes igényeket fogalmaztak meg esetenként. (például minibár és televízió az irodában☺) Ez mind alkalmat adott arra, hogy ismertessem és tudatosítsam a fiatal felnőttekben a munkavállaló kötelességeit, jogait, az elhivatottság fontosságát, az elkötelezettség és a megfelelni akarás fontosságát, valamint a társadalmi normáknak megfelelő viselkedés elengedhetetlen voltát. Fontos, hogy tudják, hogy előbb bizonyítaniuk kell ahhoz, hogy igényeket támaszthassanak a munkáltatójukkal szemben. Ezután szóba került a felmondás, munkaviszony megszüntetés, pályamódosítás témaköre is. Mindenki megpróbált felmondó levelet írni, illetve azt átadni személyesen, eljátszva az adott helyzetet. A felmerülő kérdéseket menet közben mindig aktuálisan megválaszoltam, törekedve arra, hogy az információk hasznosan beépülhessenek a fiatalok ismeretanyagába. Zárásként beszélgetéssel mondták el az élményeiket, tapasztalataikat a programsorozattal kapcsolatban.

III. B. 2. Utógondozottak számára - Önismereti, kommunikációs, konfliktuskezelő foglalkozások tapasztalatai

18 éven felüli és utógondozott fiatalok számára a „Sorsformáló” c.tevékenység valósult meg ebben az al csoportban, kettős csoportvezetéssel, egy kisváros művelődési házában. A csoport teremben biztosított volt a kivetítő, számítógép és tábla, mely a kooperatív tanulást segítette.

Cél volt, a hátrányos helyzetű fiatalok pályorientációjának, munkatapasztalat-szerzésének támogatása. A foglalkozások alkalmával feltérképezzük a résztvevő **érdeklődési irányait, szakmai képességüket, készségük viszonyulásokat** (attitűdök) meglétét, mely egy szakmacsoport sikeres betöltéséhez szükségesek. A programsorozat alkalmával képet kaptunk arról, **milyen tulajdonságokkal képességekkel** rendelkeznek a csoporttagok, milyen **értékeket** képviselnek és fogadnak el. Sor kerül a **kommunikációs helyzetek feltárására, új kommunikációs stílus begyakorlására** szerepjátékok és további kommunikációs gyakorlatok segítségével.

A csoportmunka szándékai egyrészt **javító**: mivel a csoportban lehetőséget teremtünk a változásra, másrészt megelőző **preventív** szándék az, hogy képessé tesszük a munkaerőpiacra való kilépéshez.

1.téma: A csoport tagjainak megismerése, a feladat megismerése. Közös célok, normák, szabályok megfogalmazása.

A feldolgozás során alkalmazott módszerek: Kooperatív tanulási folyamat, a gyakorlati feladatok a végzése a verbális kommunikáció kifejezőképességének fejlesztésére irányult. A magyarázat, mint módszer az elméleti alapokat segítette közvetíteni.

A megvalósítás eredményei: A kiscsoportokban történő foglalkozásra is hangsúlyt fektettünk a csoporton belüli együttműködés, és az összetartozás fejlesztése révén. A csoportban értékek, értékrendek tisztázására is lehetőség adódott. A tanítási tanulási folyamatot tervszerűen építettük fel.

Ráhangelődés, motiváció : A csoport alakulási szakaszában játszható, ismerkedési játék. A játék célja az ismerkedés, emellett segíti a jó hangulat és az együvé tartozás érzésének kialakulását is. A gyakorlat célja, hogy a csoport kezdetekor, a tagok megfogalmazták a csoporttal kapcsolatos várakozásait és félelmeiket.

Feladat : Gondolkodtatás, problémamegoldás, ismeretfeldolgozás- csoportmunka

„*ÉN még soha*“ „Füllentős” „Várákosok és félelmek” A csoporttagok kifejhették véleményüket, megoszthatták gondolataikat, kifejezhették érzéseiket, a témával kapcsolatban. Az első foglalkozás alkalmával a csoport szabályait elvárásait igyekeztünk kialakítani.

2.téma: Munka szerepe az ember életében. Változó lehetőségek a munkaerőpiacon. A munkatevékenység személyiségformáló és önmegvalósító hatása.

A megvalósítás eredményei: A tanulás pozitív, az életet gazdagító tevékenységként való felfogása, belső készítés a tanulásra. Motiváció jelentése. Életpálya építés mellett megjelennek az alternatívák, az esélylatolgatások. Mi lesz az iskola után? Maslow szükségletpiramis kifejtése, elemzése. Segítségét kívánunk nyújtani a munkaerőpiacon történő eligazodásban.

3.téma: A munkanélküliség következményei az egyén testi és lelki egészségét

befolyásoló tényezők A munkatevékenységben megnyilvánuló érdeklődés feltárása. Az érdeklődés, a képességek jellemzői, az önismeret fontossága a munkakör és a szakmai terület kiválasztásában. A pálya, mint a karrier fogalma, a karriert meghatározó tényezők és a karrier mintázatok jellemzői.

A megvalósítás eredményei: Az egyéni gyakorlat (teszt kitöltése- érdeklődési irányok feltérképezése) során képet kaphattak saját magukról. Az erősségek és gyengeségek megfogalmazása a tanulásban illetve munkavégzésben. Szociális képességek (kapcsolatteremtés, kommunikáció, empátia, tolerancia, kooperáció, konfliktuskezelés) fejlesztése. Szerepvállalás a szerzett élmények feldolgozásában, az ellentmondásos valóságban történő eligazodás segítségével a felelős állampolgárrá nevelésben.

A megvalósítás tapasztalatai: A téma bemutatása, ppt, prezentációval. A résztvevők aktívan vettek részt a csoportfoglalkozáson, történelmi tudásukat előhívták. A divatos szakmákról rendelkeznek ismerettel, de a hagyományos szakmák kevésbé vonzóknak tartották ezért hangsúlyoztuk a szakmák előnyeit.

Feladat: " JÓL VÁLASZTOTT HIVATÁS" A kérdőív célja, hogy azt segítsen eldönteni, milyen hivatástípus felel meg leginkább az Ön személyiségének, érdeklődésének, hajlamainak, vonzódásainak.

4.téma: Állásinformációs források megismerése. Önéletrajz írás, kapcsolatfelvétel a munkaadóval- önmenedzselési technikák

A megvalósítás eredményei: A lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megerősítéséhez szükséges készségek és képességek kialakítása. Önérvényesítés, önmenedzselés fejlesztése Saját igények felismerése, megfogalmazása, közvetítése, egyéni terv készítése. Megismeri az álláskeresési technikákat képes azokat felhasználni. Személyes kapcsolati háló elkészítése

A megvalósítás tapasztalatai: Önéletrajz előnye, tartalma. Hagyományos és amerikai önéletrajz. A téma bemutatása ppt prezentációval. A résztvevők aktívan vettek részt a foglalkozáson, történelmi tudásukat előhívták. A divatos szakmákról rendelkeznek ismerettel, de a hagyományos szakmák kevésbé vonzóknak tartották ezért hangsúlyoztuk a szakmák előnyeit.

5.téma: Állásinformációs források megismerése. Önéletrajz írás, kapcsolatfelvétel a munkaadóval- önmenedzselési technikák

A megvalósítás eredményei: Önérvényesítés, önmenedzselés fejlesztése Saját igények felismerése, megfogalmazása, közvetítése, egyéni terv készítése. Megismeri az álláskeresési technikákat képes azokat felhasználni. Az álláskeresés folyamatában az egyik legfontosabb lépés, hogy össze tudjuk állítani a megfelelő önéletrajzot és a motivációs levelet. Szerepjátékokkal állásinterjú lebonyolítása.

Csoportmunka egy-egy feldolgozási témához kapcsolódó feladatok (szerepjáték, tesztek, kérdőívek) kitöltése és megbeszélése. Ismerkedés más kultúrák időhöz való viszonyával,

Ismeretbővítés: Önéletrajz részterületei: Személyes háttér: Területi tapasztalatok, iskolai végzettség, Iskolák, végzettségek, képességek, jártasság, egyéni jellemzők, tulajdonságok, társas kompetenciák, Hobbi, szabadidős elfoglaltságok, Elérhetőségeid (telefon, e-mail)

Feladat: önérvényesítés képességének elsajátítása. Önismeret, elvárások tisztázása. Fontos hiteles információ adás.

6.téma: Társas kapcsolatok, szociális jellemzők. Szociális jellemzők és munkakapcsolatok. A munkahelyi beilleszkedés, együttműködés és viselkedés legfontosabb szabályai. A konfliktusok során tanúsított "magatartás" A munkahely megtartásának problémái.

A feldolgozás során alkalmazott módszerek: Magyarázat, bemutató előadás. Tesztek szerepjátékok általi bemutatás. A véletlenszerű párosítással és az azt követő pármunkával elérhetjük, hogy olyan tanulók is jobban megismerjék

egymást, akik ezt maguktól nem kezdeményeznék.

A megvalósítás eredménye: Az egyén különféle szerepeinek megtapasztalása, szereptorlódások felismerése. Szerepek tudatosulása. Szociális kapcsolatok tudatosítása, konfliktuskezelési módszerek alkalmazása, kommunikációs képesség fejlesztése

Ismeretbővítés: Külföldi munkavégzésről szerzett információk.

Feladat:

Szerepkártyák/szituáció segítségével elvégzett feladat. Különböző párbeszédet kell megírniuk és eljátszaniuk a repülőtéren, vasútállomáson, vendéglőben vagy a vendéglátó családnál, utcán, üzletben, munkahelyen. stb.

Két-három fős csoportokban először egyénileg gondolkodnak és jegyzetelnek, majd közösen megbeszélik, hogy mi hiányozna nekik itthonról leginkább, ha három (vagy négy, öt, hat) hónapra kimennének külföldre tanulni vagy dolgozni. táblára is felírják! pl: „Ha hosszú ideig külföldön élnék, nem ehetnék gulyáslevest.” „Ha X országban tanulnék, nagyon hiányozna a kutyám.

C. Szülők, hozzátartozók számára szervezett tevékenységek tapasztalatai

III.C.1. Szülői szerepet erősítő, valamint családi konfliktusok megoldását célzó program – egyéni pszichoterápia, illetve családterápiás, párterápiás, **konfliktuskezelő programok** tapasztalatai

A nevelésbe vett gyermekek hozzátartozói számára megvalósult a Reziliencia műhely. Célja: az öt alkalmas találkozásokon a résztvevők megosszák egymással a családban használt, köznap értelemben vett túlélés, a hosszú távú fennmaradás, a nehézségek ellenére is gyakorlott boldogulási képességeiket. Továbbá, hogy a jelenlévőkben tudatosuljon: a nehéz élethelyzetekben, stressz vagy krízis helyzetben milyen saját erőforrásokat alkalmazhatnak a problémáik leküzdésére.

A feldolgozás során alkalmazott módszerek: Ventilálás, sajátélmény megosztás, teszt, pszichodramatikus elemek.

Vér szerinti szülők, akik nehezen motiválhatók együttműködésre. Bizalmi légkör kialakítása után igényelték az együttléteket.

1. téma: Vertikális stresszorok

A megvalósítás eredményei: Átbeszéltük a generációkon átadódó együttműködési minták, a családi attitűdök, tabuk, elvárások, hiedelmek realitásait.

A megvalósítás tapasztalatai: Sikerült megértetni példákon keresztül, hogy vannak olyan örökletes dolgok, amiket nincs lehetőség befolyásolni, de lehet velük valamit kezdeni.

2. téma: Előre látható horizontális stresszorok

A megvalósítás eredményei: Tudatosításra került, hogy előre láthatók normális fejlődés során kialakuló krízisállapotok vagy a családi életciklusokból adódó feszültségek.

A megvalósítás tapasztalatai: Minden vér szerinti szülő a saját élménye alapján el tudja helyezni gyermeke „ elvesztésének ” megélését, hogy az az esemény látható vagy előre be nem jósolható volt.

3. téma: Előre nem látható stresszorok

A megvalósítás eredményei: Realizáltuk az úgynevezett paranormatív kríziseket, melyek előre nem láthatók, mint baleset, váratlan haláleset, sérült gyermek születése, betegség, természeti katasztrófa, melynek hatásaival szemben nincs választás, kénytelen velük az ember szembenézni.

A megvalósítás tapasztalatai: Saját élmények kerültek felszínre.

4. téma: Megküzdési módok

A megvalósítás eredményei: Megbeszéltük, hogy a reziliencia általános értelemben rugalmas ellenállási vagy megbirkózási képesség, azaz valamely rendszernek – legyen az egyén, család, szervezet, közösség, vagy ökoszisztéma – azon reaktív képessége, hogy a sokszerű, erőteljes, vagy akár a meg-megújuló negatív külső hatásokhoz is sikeresen adaptálódik. Ezzel a képességgel pedig valamilyen formában valamennyien rendelkezünk.

A megvalósítás tapasztalatai: A jelenlévők meg tudták osztani egymással az egyéni helyzetek túlélését vagy akár feldolgozatlanságát is.

5. téma: Kihívás modell

A megvalósítás eredményei: A vér szerinti szülők életében óriási stresszt okoz a gyermekekkel való kapcsolattartás, a hazagondozás folyamata. Az ezzel való megküzdéshez megismerhették a kihívási modellt, ami jelentős mértékben erősítheti is őket, növelheti szülői kompetenciájukat is.

A megvalósítás tapasztalatai: Módszertanilag bemutatásra került mind az érzelempontú, mind a problémaközpontú megküzdés. A résztvevők széles Repertoárt ismerhettek meg

III.C.2. Családkonzultáció, párkonzultáció, konfliktuskezelő tanácsadás tapasztalatai

Családkonzultáció, párkonzultáció, konfliktuskezelő tanácsadás a projekt mindkét évében folyamatosan biztosított volt. Kooterápiában valósult meg, 2 szakember vezetésével. Nevelésbe vett gyermekek és hozzátartozók vettek részt az üléseken; egyszerre egy család. Több alkalomból álló terápiás folyamat volt számukra biztosított.

Célja: A rendszerszemléletű **megközelítés a családot tekinti a problémák keletkezésének és a terápiás beavatkozás egységének.** A családi kapcsolatokban **interakció, kommunikáció** révén igyekszik változást létrehozni az élmények átélésének és feldolgozásának módjában, valamint a magatartásban, kapcsolatok formálódásában.

A családoknak esetenként szükségük van arra, hogy **külső segítséggel rálássanak** a problémájukra és a megoldhatatlannak tűnő gondjaikban támaszt keressenek. Ez a speciális szolgáltatás különösen a családokon belüli kapcsolaterősítést szolgálja mely a szakellátásban nevelkedett gyermekek **hazagondozását nagyban segítené.** A vérszerinti szülőknek és gyermekeknek szeretnénk megsegíteni a szolgáltatás biztosításával, ezzel hozzájárulva ahhoz, hogy **képesse tegyünk és erősítsük a szülőket** a gyermeknevelési feladatok részvételében.

Új hozzáállás és gyermeknevelési reakciók kialakítása: a gyermek **partnerként** kezelése az őt is érintő problémák megoldásában. Engedni, hogy a gyerek pozitív irányban használja a személyi erejét, pozitív visszajelzéseket alkalmazni, mint értékes ösztönző, motiváló módszert. **Fel kell ismerni az érzelmek elfogadásának fontosságát, és hogy mi a különbség az elfogadás és a jóváhagyás között.** A konzultációs ülések alatt a kommunikáció révén az **alrendszeri tagok szerepüket, határaikat tisztázhatják, bizonytalanságaikat feltárhatják.**

A **mediáció (közvetítés) egy probléma-megoldási forma, konfliktuselemző** módszer, problémamegoldásban járatos szakember vezetésével történő nézeteltérés megbeszélése. A pályázatba bevont családok a gyermekvédelmi gyámok és nevelőszülői tanácsadók által felismert családok meghatározott problémáinak megoldása köré tudjuk megszervezni a speciális segítő tevékenységet.

A rendszerszemléletű családterápia erőforrás központú, azt kerestük, hogy az ügyfél életében mi megy jól, mi működik jól, mivel elégedettek, mire lehet építeni.

A terápia támogatást, módszereket ad ahhoz, hogy hogyan lehet a kialakult helyzeten változtatni és ezzel elérni a mindenki számára elfogadható, megnyugtató kapcsolatot. A szükséges változásokat fontos, hogy az érintettekkel együtt érzük el, így elősegítve boldogulásukat.

A tevékenység, a következő célok eléréséhez járult hozzá:

Életkori és egyéb sajátosságokat figyelembe vettük a megvalósításnál.

A kontrollt, a munka folyamán nagymértékben segítette a kettős csoportvezetés.

Önismeret az önismeret fejlesztése segítette a résztvevőket.

Elősegítettük szabadidő hasznos eltöltését.

A család kohéziója erősítése.

Érzelmi intelligencia fontossága és fejlesztése.

Szabályok és következmények alkalmazása.

Hatékony kommunikáció (Érdeklődő, rávezető kérdések, Érzelmek kifejezése stb.).

Kedvesség és határozottság alkalmazása, egy időben.

III.C.3. Családon belüli kapcsolatokat, a szülői gyermeknevelési kompetenciát támogató, illetve a család társadalmi beilleszkedését elősegítő egyéb programok tapasztalatai

A TEGYESZ rendezés keretében megvalósult **Családi rendezvény** célja: A gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő gyermekek és szülei/hozzátartozóik részére közös élményt nyújtó, felhőtlen kikapcsolódás egy változatos programokban gazdag nap keretében. A program elsődleges célja a családon belüli kapcsolatok erősítése, kikapcsolódás biztosítása, mintanyújtás a szülőknek a szabadidő hasznos eltöltésére, információ- és ismeretnyújtás a szülői kompetenciák növelése érdekében, mely hosszútávon a család életvitelében eredményezhet változást.

A tevékenység helyszínének bemutatása, tapasztalat: A rendezvénynek a „CsabaPark” adott otthont, mely a Békés Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Központ szomszédságában helyezkedik el. A Park, főút mellett, de gyermekek szempontjából biztonságos távolságra található, az autóval érkezők számára parkolási lehetőség biztosított volt. A Park 2800 m²-es rendezvénycsarnoka volt a fő helyszín, a programok jelentős része itt valósult meg, pl. itt kerültek felállításra a légvárak, és a kézműves játszóházi foglalkozások asztalai, kialakításra kerültek az egészségügyi mérések és az irányított foglalkozások helyszínei. A csarnok közvetlen környezetében valósultak meg a szabadtéri programok, pl. lovaglás, lovas kocsikázás és arcfestés. A helyszín kiválóan alkalmas volt a meghívottak befogadására és a programok lebonyolítására. A Parkban lévő játszótér is a gyermekek rendelkezésére állt, ill. aktív kikapcsolódást biztosítottak a rendezvény megvalósításához beszerzett játékok pl. foci, gumilabdák, tollas, teke, pelota, horgászjáték.

Közös bemelegítés, zenés torna – az egészséges életmód jegyében

A megvalósítás eredményei: A gyermekek és szülei, ill. a tornába bekapcsolódó szakemberek megtapasztalhatták a közös mozgás örömet.

A megvalósítás tapasztalatai: A közös mozgás, a zene felszabadító erővel bír, jótékony hatást fejt ki a testi-lelki egyensúlyra, a rendszeres testmozgás az egyének életminőségét pozitívan befolyásolja. A zenés tornát munkatársunk Szilágyiné Várad Edit bonyolította le. Kolléganőnk fitness tánc - zumba szakirányú táncoktató, az egészséges életmód híve, a csoportos mozgásos foglalkozások (edzés) levezetésében gyakorlattal rendelkezik, továbbá gyermekvédelmi gyám lévén a résztvevőkkel munkakapcsolatban áll, így ismertsége miatt hatékonyan tudta ösztönözni, bátorítani a gyerekeket és hozzátartozóikat a közös mozgásra.

Pénzgazdálkodási és háztartási ismeretek (szülők részére irányított foglalkozás)

A megvalósítás tapasztalatai: Az igénybevevők útmutatást kaptak, hogy igényeiket és lehetőségeiket összehangolják, elsajátíthatták a költségvetés készítésének lépéseit, a háztartási napló vezetését, és a gyakorlati feladatok hozzájárulhattak szociális kompetenciáik fejlődéséhez.

Családi kapcsolatok, gyermeknevelési kompetencia fejlesztés (szülők részére irányított foglalkozás) családterapeuta, mediátor és családkonzulens bevonásával

A megvalósítás tapasztalatai: Az interaktív, vezetett beszélgetés a nevelési módszerekről, a családi konfliktusok kezeléséről, életkori krízisekről, azok felismeréséről, a krízisre való felkészülésről, a feszültség feloldásáról bevált sémákról kaptak gyakorlati útravalót. Hozzásegítette a szülőket, hogy ismereteik bővüljenek, felmerülő problémáikról nyíltan beszélhettek és azok megértéséhez és hatékony kezeléséhez a szakemberektől segítséget kaphattak.

Kreatív foglalkozás a hagyományörzés jegyében a Békés Megyei Népművészeti Egyesület animátorai segítségével.

A megvalósítás tapasztalatai: A gyerekek örömmel vetették bele magukat az alkotó tevékenységekbe, érdeklődve hallgatták az animátor tanácsait, javaslatait. Az alkotó munka hozzájárul a gyermekek kézügyességének, kreativitásának, vizuális

EFOP 1.2.7-16-2017-00018. „Útravaló” a Békés Megyei gyermekvédelmi szakellátásban élő ellátottak részére
Kedvezményezett: BM. Szociális, Gyermekvédelmi Központ és Tegyesz 5600 Békéscsaba, Degré u. 59.
e-mail: bekes.szgyk@fago.hu; www.fago.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

emlékezetének fejlődéséhez. A díszes mézeskalácsokat, az elkészített gyöngykeszereket és agyagfigurákat elvihették emlékkbe, ill. hozzátartozóiknak ajándékozhatták.

Lovaglás, lovaskocsikázás, arcfestés, ugrálóvár

A feldolgozás során alkalmazott módszerek: a lovagláshoz 2 lovat, a kocsikázáshoz 1 lovas kocsit, 2 fő arcfestőt biztosított a Remonda Szabadidős, Lovas- és Sportegyesület, ill. 1 csúszdás légvár és a kisebbeknek egy ugrálóvár került felállításra.

A megvalósítás eredményei: A légvárak a rendezvénycsarnokban lettek felállítva, a lovaglás, a kocsikázás és az arcfestés a csarnok közelében volt elérhető. A kisebbek az ugrálóvárban élhették át a mozgás örömeit, a nagyobbak a légvár csúszdáján tehették próbára bátorságukat. A gyerekek átélték a játék örömeit, a szülők pedig tapasztalhatták gyermekeik önfelelt boldogságát játék közben. Az arcfestés során gyönyörű alkotások születtek, fiúk-lányok, kicsik-nagyok türelmesen várták ki sorukat, hogy megvalósításra kerüljenek elképzeléseik.

A megvalósítás tapasztalatai: A tervezett szabadidős programok között mindenki megtalálhatta az életkorának és érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot. A szülők tapasztalhatták a szabadidő hasznos eltöltésének lehetőségét, ez egyrészt mintául szolgált számukra, másrészt a közös kikapcsolódás a családi közösséget is építette.

Ebéd - vendéglátás

A megvalósítás eredményei: A változatos programok után a meghívottakat közös ebédre invitáltuk sertéspörkölttel savanyúsággal, desszertként palacsintát fogyaszthattak és mindenki kapott egy 0,5 l-es üdítőitalt is. Érkezéskor minden gyermek kapott egy fagyit jegyet, amit a nap folyamán tudtak beváltani a CsabaPark büféjében egy poharas jégkrémre. A rendezvény zárásaként a szülők tartós élelmiszersomagot vehettek át.

A megvalósítás tapasztalatai: Az ebédet a CsabaPark éttermének konyháján főzték, az elkészített étel kifogástalan volt, a felszolgálatás gördülékenyen történt.

Egészségi állapotfelmérés: vérnyomás, vércukor és testzsír mérés

A megvalósítás eredményei: Az egészségi állapotfelmérésen túl a program célja, hogy felhívja a figyelmet az egészség megőrzésére, tekintve, hogy az egészségi állapot az egyén életminőségét is jelentősen befolyásolja. Az eredmények ismeretében egyéni tanácsadásra, a rizikófaktorokra történő figyelmeztetésre is lehetőség nyílt.

A megvalósítás tapasztalatai: Nagy érdeklődésre tartott számot ez a program, a résztvevő szülők, de még a gyermekek is kíváncsiak voltak aktuális egészségi állapotukra. Az életmód- és táplálkozási tanácsadás során kapott ismereteket a szülők átültethetik a gyakorlatba, és az életmód változtatással hozzájárulhatnak egészségük megőrzéséhez, a betegségek elkerüléséhez.

A megvalósítás tapasztalatai összefoglalva:

A pályázatban meghatározott célok (pl. a családi kapcsolatok erősödése, a szabadidő hasznos eltöltése, az önálló életvitelre, a családi életre való alkalmasság fejlesztése, ismereteik bővítése, szociális kompetenciák erősödése) a családi rendezvény megvalósítása révén részben teljesültek. Az ellátottak szülei, hozzátartozói részéről a részvételi arány 30 % alatti volt, melynek háttérben az alábbi okok valószínűsíthetők: anyagiak hiánya (mely miatt a lakóhelyükről nem tudtak Békéscsabára utazni), a rendezvény helyszíne és a lakóhelyük közötti távolság, a motiváció hiánya/érdektelenség, ill. a meghívottak egyéb elfoglaltsága (pl. munkavégzés).

A projekt eredménye, hogy külső szakemberek, önkéntesek bevonásával, intézményen kívüli programokkal, nyit a rendezvény a külvilág felé az integráció érdekében.

D. Intézményekben dolgozó szakemberek, önkéntesek, szakmai megvalósítók számára szervezett tevékenységek tapasztalatai

III.D.1.A célcsoporttal közvetlenül foglalkozó, a pályázó intézmény által foglalkoztatott szakemberek, szakember önkéntesek programra való **felkészítő szemináriumainak** tapasztalatai

Dévaványa, Békés-Tarhos, Gyula-Elek, Magyarbánhegyes, Különleges gyermekotthon, nevelőszülői hálózat nevelőszülői tanácsadói, Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat munkatársai szervezeti egységeiben.

Cél az volt, hogy az EFOP-1.2.7-16. pályázaton megnyert **projektről teljes körű tájékoztatás**, információnyújtás a projektről és hangsúlyosan az **adott szakmai egységben megvalósuló tervezett tevékenységekről (gyermek, utógondozotti ellátottak, hozzátartozók, szakemberek)**, az **adminisztráció és dokumentálás** ismertetése.

1.téma **A projekt bemutatása, a résztvevő, a megvalósító szakemberek feladatai:** Az EFOP 1.2.7-16 pályázatra benyújtott projektet teljeskörű ismertetése (a célok, a projekt időtartama, tevékenységei, várható eredményei) a résztvevő kollégákkal. Részletesebb konzultáció az adott szervezeti egységre szakmai területre vonatkozó projektcélokról, tervezett tevékenységekről, módszerekről, ezek illeszkedéséről az adott szakmai terület céljaihoz, tevékenységeihez- a szakemberek tájékozottságának növelése érdekében. Mindenkin múlik a projekt megvalósítása, a résztvevőknek pozitív élménye, az indikátorok teljesítése. Fontos volt megkülönböztetni, hogy lesznek a **háttérrel biztosító szakemberek** az intézményben, lesznek **önkéntes szakemberek** és **megvalósító szakemberek**, akik tevékenységeket fognak vezetni.

2.téma: **A segítő dolgozók és önkéntesek felkészítése, feladatai:** a megjelentek tájékoztatása az önkéntességről (annak lehetőségeiről, kereteiről, formáiról, jogszabályi háttéréről). A segítő dolgozók és önkéntesek felkészítése, feladatok megismerése: előkészítő, beszerzési tevékenységek, a gyermekek tervezett tevékenységbe történő szervezése, ott tartása mentorálással, gyermekfelügyelet, kötelező dokumentációs feladatok (jelenléti ívek, fotódokumentáció), a tervezett tevékenységek egymásra épülése, az alkalmazott módszerek hatása a célcsoportra, a szükséges feltételek és eszközök megléte, a feltett kérdésekre válaszadás, konzultáció. Beszéltünk még az önkéntességről, mint olyan pozitív élményről, mely hozzájárul a résztvevők mentálhigiénés jóllétéhez. A segítő dolgozók felkészítése a programok zavartalan megvalósulásának fontos előfeltétele. A foglalkozás végén elértük, hogy minden feladatot tisztán lásson minden dolgozó. Ezt követte az önkéntes szerződések megírása.

A kollégák érdekesnek találták a szükségletfelmérő kérdőívek eredményeit, együttműködően, érdeklődően, aktívan vettek részt a programon. A munkabiztonsági, üzemegetésügyei, tűzvédelmi, legionella tájékoztatást is fontosnak tartottam beiktatni a dolgozók tájékoztatásába.

III.D.2. Az intézményi ellátott, célcsoportba tartozó **gyermekek, fiatalok, fiatal felnőttek önkéntes tevékenységre való felkészítés, önkéntes tevékenység szervezése** tevékenység tapasztalatai

Békés-Tarhos, Dévaványa, Magyarbánhegyes szakmai egységekben.

Pályázati projekt ismertetése a foglalkozásokban, kirándulásokban részt vevő **gyermek, fiatal, fiatal felnőtt** önkéntesek számára.

1.téma **A gyerekek, fiatalok önkéntes tevékenységre történő felkészítése.** A pályázati projekt ismertetése a szakmai területen megvalósuló tevékenységek megszervezésében részt vevő önkéntesek számára, akik az intézmény ellátottjai (gyermek, fiatal, fiatal felnőtt). A projekt szakmai területekre vonatkozó projekt célok, tervezett tevékenységek, módszerek illeszkedése a Békés-Tarhos szakmai egység szakmai céljaihoz, tevékenységeihez, ellátottak napirendjéhez. Programokról tájékoztatás. Az adminisztráció és a dokumentálás ismertetése.

Az önkéntesség: - az önkéntes tevékenység fogalma, lehetséges irányai. Interaktív játékos foglalkozás formájában történt annak a megismertetése, hogy mire jó és miért fontos az önkéntesség. A foglalkozás végére az önkéntesek többsége megértette az önkéntes tevékenység lényegét, céljait, rendszerét, örömeit. A résztvevők megismerték, hogy milyen pozitív élményeket kaphatnak az önkéntes tevékenység során, miért érdemes ilyen formában részt venniük a programban. Beszélgettünk arról, milyen hasznos, munkatapasztalatnak is megfelelő tevékenységet végeznek ez által.

Beszéltünk arról, milyen fontos a munkájuk, hiszen a háttérrel biztosító önkéntes gyermekek, fiatalok, fiatal felnőttek tevékenysége szerves része a projekt sikeres megvalósulásának.

2. Téma: **A pályázati projekt bemutatása**

Az EFOP 1.2.7.-16 pályázaton megnyert projekt teljes körű ismertetése; a célok, a projekt időtartama, tevékenységei, várható eredményei. Az adott szakmai a szakmai egységben megvalósuló tevékenységek bemutatása. Az önkéntesek konkrét feladatvállalásai a projekt keretében, megvalósító csapatok kialakítása.

Dokumentáció, adminisztráció. A feltett kérdésekre válaszadás, konzultáció, önkéntes szerződések megírása.

III.D.3. Szakmai megvalósítók képzése tevékenység tapasztalatai

1. tematika egység/téma: A projekt bemutatása, a résztvevő megvalósító szakemberek feladatai
Részóraszám: 2 óra

Dévaványa, Békés-Tarhos, Gyula-Elek, Magyarbánhegyes, Különleges gyermekotthon, nevelőszülői hálózat szervezeti egységeiben szakmai megvalósítók, azaz tevékenység vezetők képzése.

1.téma Az EFOP 1.2.7.-16 pályázatra benyújtott projektet teljeskörűen ismerttettem (a célok, a projekt időtartama, tevékenységei, várható eredményei), valamint azt, hogy **melyek az adott szakmai területre vonatkozó projektcélok, tervezett tevékenységek, módszerek**, ezek hogyan illeszkednek a szakmai terület céljaihoz, tevékenységeihez.

Ismét felidézésre kerültek a szükségletfelmérő kérdőívek eredménye, azaz hogy a gyermek, hozzátartozói célcsoportok milyen szükségleteket mutattak fel és milyen tevékenységet terveztünk számukra.

2. téma a **megvalósító szakemberek feladatai:** Megbeszélésre került a tervezett tevékenységek egymásra épülése, az alkalmazott módszerek hatása a célcsoportra, a tervezett résztvevők, a toborzási és tevékenységbe tartási feladatok, a szükséges feltételek és eszközök megléte illetve beszerzések várható megérkezése. A projekt kötelező dokumentációs feladatai (be-kilépési nyilatkozatok, média nyilatkozat, jelenléti ívek, fotódokumentáció, szakmai beszámoló,

A kollégák által feltett kérdéseket a projekt szakmai vezetővel illetve a projektmenedzserrel egyeztetve megválaszoltuk, konzultáció történt.

A kollégák tájékozottsága nőtt.

Minden érintett megvalósítónak szükséges volt megértenie a projekt megvalósítási rendszerét, mert a résztvevőknek pozitív élményre van szüksége és az indikátorok teljesítése és a korrekt pénzügyi és szakmai megvalósítás mindenkin múlik.

Utószó

Köszönjük kedves olvasó, hogy elolvasta a kiadványunkat.

Az Útravaló projekt menedzsmentje **megköszöni** minden együttműködő partnernek, a megvalósításban résztvevő kollegának a példaértékű együttműködést.

Amit 2017-ben, a pályázat megtervezésekor megálmodtunk, a csapatunk **megvalósította**.

Bízunk abban, hogy a résztvevő gyermekek, fiatalok, hozzátartozók **élettarisznájába hasznosítható** tapasztalatok, élmények, ismeretségek kerültek.

Kívánjuk, hogy ezek a projekt tartalmak, minden résztvevőnek, **Útravalóként segítsenek életcéljaik kitzésében és megvalósításában, egy szép, kiteljesedett élet kialakításban, fenntartásában!**

„Eddig csak álmodtunk, terveztünk még,
most valóra válhat minden, ami szép.
Az élet, a munka tárt karokkal vár,
s hogy szép lesz-e csak rajtunk áll.,,
(Szabó Pál)

**Üdvözlettel,
az Útravaló projekt projektmenedzsmentje:**

Szűcs Judit Tünde projektmenedzser
Feketéné Kiss Aranka Anna pénzügyi vezető
Nagy Péterné szakmai vezető
Kovácsné Steigerwald Noémi projektasszisztens

